keista kolekcija Amélie Nothomb
Tikrinių vardų žodynas

Amélie Nothomb

Tikrinių vardų žodynas

keista kolekcija
Alma littera

*keista kolekcija*_Amélie Nothomb

Tikrinių vardų žodynas

IMB

*keista kolekcija_* Amélie Nothomb \ **Gyvsidabris** | Dominique Barbéris \ **Kengūros** | Eric-Emmanuel Schmitt \ **Smulkūs vedybiniai nusikaltimai** | Emmanuel Carrere \ **Sniego mokykla** | Amélie Nothomb \ **Tikrinių vardų žodynas**

Amélie Nothomb
Robert des noms propres

Amélie Nothomb

Tikrinių vardų žodynas

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė
Irmina Kovalčikienė

Alma littera

UDK 840-3
No-119

Versta iš: Amélie Nothomb
Robert des Noms Propres
Paris, Albin Michel, 2002

© Éditions Albin Michel, 2002.
Tous droits réservés.
This book is publisched by arrangement with Literary Agency „Agence de l'Est".
© Vertimas į lietuvių kalbą, Irmina Kovalčikienė, 2004
© Leidykla „Alma littera", 2004

ISBN 9955-08-568-1

Liusetė jau aštuonias valandas niekaip negalėjo užmigti. Kūdikis jos pilve nuo vakar žagsėjo. Kas keturias ar penkias sekundes šios devyniolikmetės mergaitės, prieš metus nutarusios tapti žmona ir motina, pilvas taip trūktelėdavo, kad net visas jos kūnas sudrebėdavo.

Ši istorija prasidėjo kaip pasaka: Fabjenas buvo gražus ir sakėsi, kad dėl Liusetės yra pasirengęs viskam. Ji paprašė tai įrodyti. Pasiūlymas pažaisti vestuves patiko jos amžiaus vaikinui, ir giminės, sutrikę ir susijaudinę, išvydo šiuos du vaikus pasipuošusius vestuviniais drabužiais.

Netrukus Liusetė triumfuojamai pareiškė, kad ji nėščia.

Vyresnėlė jos sesuo paklausė:

— Ar ne per anksti?

— Per anksti nebūna! — atsakė laiminga mergaitė.

Tačiau po truputį reikalai darėsi vis mažiau pasakiški. Fabjenas ir Liusetė dažnai barėsi. Jis, taip džiaugęsis jos nėštumu, dabar sakė:

— Turėtum nebebūti beprotė, kai gims mažylis!

— Tu man grasini?

Jis išeidavo trenkdamas durimis.

Bet Liusetė buvo įsitikinusi, kad ji ne beprotė. Ji tik norėjo, kad gyvenimas būtų nepaprastas ir intensyvus. Ar nebūtum beprotė, jei norėtum ko nors kitko? Ji tik norėjo, kad kiekviena diena, kiekvieni metai jai duotų kaip įmanoma daugiau.

Dabar ji matė, kad Fabjenas — ne idealas. Jis buvo eilinis vaikinas. Sužaidė vedybas, dabar žaidė vedusį vyrą. Jis visai nebuvo pasakų princas. Liusetė jį nervindavo. Jis sakydavo:

— Ir vėl. Jai vėl prasideda krizė.

Kartais jis būdavo geras. Glostydavo jai pilvą sakydamas:

— Jei gims berniukas, pavadinsim jį Tangiu. Jei gims mergaitė, jos vardas bus Žoelė.

Liusetė pagalvodavo, kad nepakenčia šitų vardų.

Iš senelio bibliotekos ji buvo pasiėmusi praėjusio amžiaus enciklopediją. Ten buvo fantasmagoriškų vardų, kurie žadėjo nepaprastą ateitį. Liusetė juos kruopščiai rašydavosi ant popieriukų ir kartais šiuos pamesdavo. Kai vėliau kas nors tai šen, tai ten atrasdavo popieriaus skiautes, ant kurių būdavo užrašyta „Eleuterija" ar „Liutgarda", niekaip nesuprasdavo, ką reiškia šios iškasenos.

Greitai kūdikis pradėjo judėti. Ginekologas sakė, kad jam dar neteko matyti tokio judraus vaisiaus: „Čia tai bent kūdikis!"

Liusetė šypsojosi. Jos mažylis jau buvo ypatingas. Dar nebuvo galima nustatyti kūdikio lyties. Bet nėščiai mergaitei tai beveik nerūpėjo.

— Bus baleto šokėjas ar šokėja, — kupina svajonių pareiškė ji.

— Ne, — sakydavo Fabjenas. — Bus futbolininkas arba kokia įkyruolė.

Ji žaibuodavo akimis. Jis taip sakydavo tik norėdamas ją paerzinti, o ne iš pykčio. Bet jai tokie suaugusio vaiko samprotavimai atrodė begėdiškai storžieviški.

Kai Liusetė būdavo viena ir vaisius spardydavosi kaip pašėlęs, ji jam švelniai sakydavo:

— Štai taip, šok, mano kūdiki. Aš apsaugosiu tave, neleisiu tau būti futbolininku Tangiu ar Žoele įkyruole. Galėsi šokti, kur panorėsi, — Paryžiaus operos teatre ar čigonams.

Po truputėlį Fabjenas įprato dingti ir nebūti namie ištisas popietes. Išeidavo pavalgęs pietus, grįždavo apie dešimtą valandą vakaro ir nieko neaiškindavo. Nėštumo išvargintai Liusetei nelikdavo jėgų sulaukti vyro. Kai jis grįždavo, ji jau miegodavo. O rytą jis vartydavosi lovoje iki pusės dvyliktos. Išgerdavo didelį puodelį kavos, rūkydamas cigaretę ir žvelgdamas kažkur į tolį.

— Viskas gerai? Nepervargsti? — kartą ji paklausė vyro.

— O tu? — klausimu atsakė jis.

— Aš nešioju kūdikį. Ar tu tai žinai?

— Manau, kad žinau. Tik apie jį ir tekalbi.

— Įsivaizduok, nėščiai būti nelengva.

— Ne aš kaltas. Tu jo norėjai. Negaliu nešioti jo už tave.

— Ar galiu paklausti, ką veiki po pietų?

— Ne.

Tada ji įsiuto:

— Aš nieko nebežinau! Nieko man nebesakai!

— Nes niekas, išskyrus kūdikį, tavęs nebedomina.

— Tai gal tau reikėtų pasistengti būti įdomiam. Tada domėsiuos tavimi.

— Aš ir esu įdomus.

— Tai sudomink mane, jei sugebi!

Jis atsiduso ir atsinešė dėklą. Iš jo ištraukė revolverį. Ji išplėtė akis.

— Štai ką veikiu po pietų. Šaudau.

— Kur?

— Slaptame klube. Visiškai nesvarbu.

— Jame tikri šoviniai?

— Taip.

— Žmonėms šaudyti?

— Kad ir žmonėms.

Ji susižavėjusi paglostė ginklą.

— Žinok, aš šaudau vis taikliau. Iš karto pataikau į taikinio vidurį. Neįsivaizduoji, koks tai jausmas. Dieviškas. Kai pradedu, nebegaliu sustoti.

— Suprantu.

O suprasdavo ji nedažnai.

Vyresnioji Liusetės sesuo, jau turinti du mažus vaikus, ateidavo pas seserį, kurią be galo mylėjo. Ji jai atrodė tokia graži, tokia gležna su atsikišusiu dideliu pilvu. Bet kartą jos susibarė:

— Turėtum jam liepti ieškotis darbo. Juk tuoj jis taps tėvu.

— Mums devyniolika metų. Tėvai už viską moka.

— Nemokės amžinai.

— Kodėl nervini mane tokiom savo šnekom?

— Juk tai svarbu.

— Nuolat griauni mano laimę!

— Ką čia šneki?

— Dar pasakysi, kad reikia būti protingai, ir panašiai!

— Tu beprotė! Aš taip nesakiau!

— Prasideda! Aš beprotė! To ir tikėjausi! Tu man pavydi! Nori mane pribaigti!

— Liusete...

— Eik lauk! — sušuko ji.

Ir vyresnioji sesuo priblokšta išėjo. Ji žinojo, kad jaunėlė trapi, bet dabar tai tiesiog ėmė kelti nerimą.

Nuo to laiko, kai sesuo paskambindavo, Liusetė padėdavo ragelį vos išgirdusi jos balsą.

„Man ir taip pakanka problemų", — pamanydavo ji.

Tiesą sakant, pati nenorėdama sau to pripažinti, Liusetė jautė, kad jos gyvenimas neturi ateities ir kad sesuo tai žino. Iš ko vieną gražią dieną jie gyvens? Fabjenui rūpėjo tik šaunamieji ginklai, o ji buvo niekam tikusi. Juk nedirbs ji kokiame nors prekybos centre kasininke. Beje, ji, matyt, to net nesugebėtų.

Liusetė užsidėjo pagalvę ant galvos, norėdama atsikratyti tokių minčių.

Taigi tą naktį kūdikis Liusetės pilve žagsėjo.

Neįmanoma net įsivaizduoti, kokią įtaką daro žagsintis vaisius nėščiai nervingai mergaitei.

Fabjenas miegojo kaip užmuštas. O ji jau aštuonias valandas niekaip negalėjo užmigti. Ėjo aštuntas nėštumo mėnuo. Milžiniškas pilvas buvo panašus į uždelsto veikimo bombą.

Jai atrodė, kad kiekvienas žagtelėjimas susijęs su laikrodžio, skaičiuojančio laiką, likusį iki sprogimo, tiksėjimu. Fantazijos virto realybe: Liusetės galvoje tikrai kažkas blykstelėjo.

Ji atsikėlė stumiama staigaus įsitikinimo, atvėrusio jai akis.

Nuėjo pasiimti revolverio iš slėptuvės, kurioje Fabjenas jį laikė. Grįžo prie lovos, kur miegojo vaikinas. Pažvelgė į jo gražų veidą, nusitaikė į smilkinį ir sumurmėjo:

— Myliu tave, bet turiu apginti nuo tavęs kūdikį.

Prikišo vamzdį ir laikė nuspaustą gaiduką, kol apkaboje neliko šovinių.

Pažvelgė į kraują ant sienos. Tada visai ramiai paskambino į policiją:

— Atvažiuokit. Ką tik nušoviau savo vyrą.

Kai atvažiavo policija, juos pasitiko mergaitė su didžiuliu pilvu, dešinėje rankoje laikanti revolverį.

— Padėkit ginklą! — grasindami paliepė jie.

— Jis jau tuščias, — paklusdama atsakė ji.

Ji nusivedė policininkus iki miegamojo ir parodė savo darbą.

— Kur vežam? Į ligoninę ar į policiją?

— Kodėl į ligoninę? Juk aš sveika.

— Ar sveika — nežinom. Bet jūs nėščia.

— Aš dar negimdau. Vežkit mane į policiją, — pareikalavo ji, lyg tai būtų jos teisė.

Policijoje jai pasakė, kad ji galinti paskambinti savo advokatui. Ji atsakė, jog nėra jokio reikalo. Viename kabinete kažkoks vyras uždavė jai begalę klausimų, tarp kurių buvo ir tokie:

— Kodėl nužudėte savo vyrą?

— Mano pilve mažylis žagsėjo.

— Taip, o tada?

— Nieko. Nušoviau Fabjeną.

— Nušovėt savo vyrą, nes mažylis žagsėjo?

Ji, regis, suglumo, bet atsakė:

— Ne. Viskas ne taip paprasta. Bet mažylis nebežagsi.

— Nušovėt savo vyrą, kad mažylis nustotų žagsėti?

Ji nusijuokė, nors tai atrodė netinkama:

— Ne, būtų juokinga!

— Tai kodėl nužudėte savo vyrą?

— Kad apginčiau mažylį, — pasakė ji, šį kartą be galo rimtai.

— A, jūsų vyras jam grasino?

— Taip.

— Reikėjo iš karto taip sakyti.

— Taip.

— Kuo jam grasino?

— Norėjo jį pavadinti Tangiu, jei gims berniukas, ir Žoele, jei gims mergaitė.

— Na ir?

— Nieko.

— Nušovėte vyrą, nes jums nepatiko jo išrinkti vardai?

Liusetė suraukė antakius. Ji jautė, kad jos argumentams kažko trūksta, bet buvo įsitikinusi, jog yra teisi. Ji puikiausiai suprato, ką padarė, ir ją erzino tai, kad nemoka savo poelgio paaiškinti. Tada ji nusprendė tylėti.

— Jūs įsitikinusi, kad jums nereikia advokato?

Ji buvo įsitikinusi. Kaip ji būtų galėjusi tai paaiškinti advokatui? Jis būtų palaikęs ją beprote, kaip ir visi kiti. Kuo daugiau ji kalbėjo, tuo labiau visi ją laikė beprote. Tad ji užsičiaups.

Ji buvo pasodinta į kalėjimą. Kasdien pas ją ateidavo slaugytoja.

Sužinojusi, kad aplankyti atėjo motina ar sesuo, Liusetė atsisakydavo eiti į pasimatymą.

Ji atsiliepdavo tik į klausimus, susijusius su nėštumu. O šiaip nepraverdavo burnos.

Mintyse ji sau sakydavo: „Teisingai padariau, kad nušoviau Fabjeną. Jis nebuvo blogas, jis buvo vidutinis. Vienintelis dalykas, kas buvo ne vidutinis — tai jo revolveris, bet jis juo būtų visą laiką naudojęsis tik vidutiniškiems dalykams: baidęs kaimynų išdykėlius ar leidęs mūsų vaikui žaisti su juo. Teisingai padariau, kad nukreipiau ginklą prieš jį. Noras pavadinti vaiką Tangiu ar

Žoele — tai noras pasiūlyti vidutinišką pasaulį, jau užtvertą horizontą. O aš noriu, kad mano kūdikiui būtų pasiekiama begalybė. Noriu, kad mano vaikas nesijaustų nieko ribojamas, noriu, kad jo vardas jam lemtų nepaprastą likimą".

Liusetė kalėjime pagimdė mergaitę. Paėmė ją į rankas ir pažvelgė su begaline meile. Dar niekad jokia jauna motina nebuvo kupina tokio susižavėjimo.

— Tu pernelyg graži! — kartojo ji savo kūdikiui.

— Kaip ją pavadinsite?

— Plektrūda.

Ištisa delegacija kalėjimo prižiūrėtojų, psichologų, neaiškių teisininkų ir dar neaiškesnių gydytojų ėjo pas Liusetę protestuoti: ji negalinti taip pavadinti savo dukters.

— Galiu. Plektrūda — šventas vardas. Nebežinau, ką ta šventoji padarė, bet ji iš tiesų gyveno.

Buvo pasitarta su specialistais. Jie patvirtino.

— Bet pagalvokit apie mergaitę, Liusete.

— Aš tik apie ją ir galvoju.

— Dėl tokio vardo bus vienos problemos.

— Vardas rodys žmonėms, kad ji ypatinga.

— Galima vadintis Marija ir būti ypatingai.

— Marija neapsaugo. Plektrūda apsaugo: šiurkšti galūnė atrodo tvirta lyg skydas.

— Tai pavadinkite ją Gertrūda. Su tokiu vardu būtų lengviau.

— Ne. Vardo pradžia artima žodžiui „plektras", tad šis vardas — talismanas.

— Šis vardas juokingas, iš jūsų vaiko visi tyčiosis.

— Ne, jis ją užgrūdins, ir ji sugebės apsiginti.

— Kam iš karto vaikui duoti dingstį gintis? Jai ir taip bus nelengva!

— Turite omeny mane?

— Be kita ko.

— Nusiraminkite, neilgai aš jai trukdysiu. O dabar paklausykite manęs: aš esu kalėjime, mano teisės ribotos. Vienintelė man likusi laisvė yra suteikti vaikui tokį vardą, kokio aš noriu.

— Tai egoistiška, Liusete.

— Atvirkščiai. Be to, tai ne jūsų reikalas.

Ir kūdikis buvo pakrikštytas kalėjime, kad viskas vyktų Liusetės akyse.

Tą pačią naktį suplėšiusi savo paklodes, ji susuko virvę ir kameroje pasikorė. Kitą rytą buvo rastas lengvutis jos kūnas. Liusetė nepaliko jokio laiško, jokio paaiškinimo. Jos dukrytės vardas, kurio ji taip norėjo, buvo tarsi jos testamentas.

Klemansa, vyresnioji Liusetės sesuo, paėmė kūdikį iš kalėjimo. Ten visi tik apsidžiaugė atsikratę mažylės, gimusios tokiomis baisiomis sąlygomis.

Klemansa ir jos vyras Denisas turėjo dvi ketverių ir dvejų metukų mergaites Nikolę ir Beatričę. Jie nutarė, kad Plektrūda bus trečias jų vaikas.

Nikolė ir Beatričė atėjo pažiūrėti naujosios sesutės. Joms nė nedingtelėjo, jog tai Liusetės duktė, nes jos net nebuvo įsidėmėjusios, kad mama turi seserį.

Abi buvo per mažos, kad suprastų, jog mergaitės vardas sunkiai įsimenamas, ir priprato prie jo, nors tarė neteisingai. Ilgai jos mergaitę vadino „Plekrūda".

Dar niekad pasaulyje nebuvo vaiko, taip gebančio žadinti meilę. Gal mergaitė jautė, kad jos gimimo aplinkybės buvo tokios tragiškos? Širdį draskančiu žvilgsniu ji meldė aplinkinius nekreipti į tai jokio dėmesio. Reikia patikslinti, kad ji turėjo tam privalumą — nepaprasto grožio akis.

Ši mažytė ir liesutė naujagimė į visus įsmeigdavo pribloškiantį — dėl akių dydžio ir dėl iškalbingumo — žvilgsnį. Jos milžiniškos nuostabios akys tarsi sakydavo Klemansai ir Denisui: „Mylėkite mane! Jums skirta mane mylėti. Man dar tik aštuonios savaitės, bet aš esu nepaprasta būtybė! Jei jūs žinotumėte, jei tik jūs žinotumėte..."

Atrodė, kad Klemansa ir Denisas žino. Jie iš karto susižavėjo Plektrūda. Ji buvo tokia keista, kad net iš buteliuko gerdavo nepakenčiamai lėtai, niekada neverkdavo, daug miegodavo dieną ir beveik nemiegodavo naktį, ryžtingai rodydavo pirštėliu į geidžiamą daiktą.

Į kiekvieną, kuris ją paimdavo ant rankų, ji žvelgdavo rimtai ir skvarbiai, lyg norėdama parodyti, kad tai didžiulės meilės istorijos pradžia ir kad yra dėl ko jaudintis.

Klemansa, nepaprastai mylėjusi velionę seserį, visą savo meilę perkėlė į Plektrūdą. Ji mylėjo ją ne labiau už sa-

vo vaikus: ji mylėjo ją kitaip. Nikolė ir Beatričė jai įkvėpdavo nepaprastai švelnią meilę; Plektrūda žadindavo norą ją garbinti.

Abi Klemansos vyresnėlės buvo mielos, geros, protingos, malonios; o mažylė buvo nepaprasta — nuostabi, gyva, paslaptinga, keista.

Denisas taip pat ėjo iš proto dėl jos. Bet šventa Klemansos meilė mažylei buvo nepranokstama. Liusetės seserį ir jos dukterį siejo pražūtingas jausmas.

Plektrūda visiškai neturėjo apetito ir augo taip lėtai, kaip ir valgė. Tai varė į nevilį. Nikolė ir Beatričė tiesiog rydavo ir stiebėsi akyse. Jų skruostai buvo apvalūs, rausvi ir džiugino tėvus. Plektrūdos didėjo tik akys.

— Ar ją tikrai taip ir vadinsim? — kartą paklausė Denisas.

— Žinoma. Mano sesuo labai norėjo jai duoti šį vardą.

— Tavo sesuo buvo beprotė.

— Ne. Mano sesuo buvo gležna. Šiaip ar taip, Plektrūda — gražus vardas.

— Tau gražus?

— Taip. Be to, jai labai tinka.

— Nemanau. Man ji panaši į fėją. Pavadinčiau ją Aurora.

— Per vėlu. Mergaitės jau priprato prie jos tikrojo vardo. Ir tas vardas iš tiesų jai tinka, su juo ji tarsi gotikos laikų princesė.

— Vargšas vaikas! Jai mokykloje bus sunku su tokiu vardu.

— Tik ne jai. Ji gana stipri asmenybė.

Plektrūda pradėjo kalbėti, kai tam atėjo metas, ir pirmas jos ištartas žodis buvo: „Mama!"

Klemansa negalėjo atsidžiaugti. Denisas juokaudamas priminė, kad pirmas abiejų jos vaikų, beje, kaip ir visų pasaulio vaikų, ištartas žodis buvo Mama.

— Tai ne tas pats, — pareiškė Klemansa.

Ilgą laiką „mama" buvo vienintelis Plektrūdos tariamas žodis. Lyg virkštelė tas žodis siejo ją su pasauliu, ir to jai užteko. Mergaitė iš karto jį ištarė tobulai, aiškiai, tvirtu balsu, nors dažnai kūdikiai iš pradžių taria „mamamama".

Mergaitė tardavo jį retai, bet kai ištardavo, jis skambėdavo iškilmingai aiškiai ir patraukdavo dėmesį. Beveik galėjai prisiekti, kad norėdama padaryti įspūdį ji laukdavo tinkamos progos.

Klemansai buvo šešeri, kai gimė Liusetė. Ji puikiai atsiminė, kokia buvo sesuo naujagimė, vienerių metukų, dvejų ir t. t. Tai neturėjo nieko bendra su Plektrūda.

— Liusetė buvo eilinis vaikas. Ji daug verkdavo, būdavo tai nuostabi, tai nepakenčiama. Ji nebuvo išskirtinė. Plektrūda visiškai į ją nepanaši: ji rami, rimta, mąsli. Tiesiog junti, kokia ji protinga.

Denisas nepiktai šaipydavosi iš žmonos:

— Baik kalbėti apie ją kaip apie mesiją. Ji žavi mažylė, ir tiek.

Jis ją iškeldavo aukštai virš galvos ir meiliai kalbindavo.

Daug vėliau Plektrūda ištarė: „Tėte".

Kitą dieną, grynai diplomatijos sumetimais, ji pasakė: „Nikole" ir „Beatriče".

Jos tarimas buvo nepriekaištingas.

Ji tardavo žodžius lygiai taip filosofiškai šykščiai, kaip ir valgydavo. Kiekvienam naujam žodžiui reikėdavo tiek pat susikaupimo ir apmąstymų, kiek ir kiekvienam naujam maisto produktui, atsirandančiam jos lėkštėje.

Kai ji daržovių košėje pamatydavo kokią nors nežinomą daržovę, parodydavo ją Klemansai.

— Čia? — klausdavo vaikas.

— Čia poras. Po-ras. Paragauk, pamatysi, kaip skanu.

Plektrūda iš pradžių pusvalandį žiūrėdavo į poro gabaliuką savo šaukštelyje. Pakeldavo jį prie nosies, norėdama pauostyti, paskui vėl stebėdavo.

— Jau bus atšalę! — linksmai sakydavo Denisas.

Jai tai būdavo nė motais. Kai mergaitė nuspręsdavo, kad apžiūra baigta, įsidėdavo maisto į burną ir ilgai ragaudavo. Ji neišsakydavo savo nuomonės: paimdavo antrą gabaliuką, paskui trečią. Keisčiausia buvo, kad ji taip pat elgdavosi, net kai paragavusi keturis kartus pareikšdavo griežčiausią nuosprendį:

— Fu, neskanu.

Paprastai, kai vaikui kas nors bjauru, jis tai žino, vos palietęs valgį liežuvio galiuku. O Plektrūda norėdavo būti tikra dėl savo skonio.

Panašiai būdavo ir su žodžiais: ji ilgai laikydavo savyje naujus žodžius, tyrinėdavo įvairiausias jų jungimo galimybes, o paskui, visų nuostabai, dažniausiai nei iš šio, nei iš to, ištardavo:

— Žirafa!

Kodėl ji pasakė „žirafa", kai visi ruošėsi eiti pasivaikščioti? Iš pradžių visi manė, kad ji nesupranta, ką

sako. Bet ji suprasdavo. Tik jos mintys nepriklausė nuo išorinių aplinkybių. Staiga, velkantis paltuką, Plektrūdos protas suvokė, koks ilgas žirafos kaklas ir kokios ilgos jos kojos: tad jai prireikė ištarti jos pavadinimą, kad įspėtų žmones, jog jos vidiniame pasaulyje pasirodė žirafa.

— Ar pastebėjai, koks gražus jos balsas? — sakydavo Klemansa.

— Ar tau teko kada nors girdėti nemalonių kūdikių balsų? — paklausdavo Denisas.

— Tas ir yra! Jos balsas gražus, o ne malonus, — atkirsdavo ji.

Rugsėjo mėnesį Plektrūda pradėjo lankyti vaikų darželį.

— Treji metukai jai bus tik po mėnesio, gal į darželį jai dar anksti?

Problema buvo ne ta.

Po kelių dienų darželio auklėtoja pareiškė Klemansai, kad Plektrūda negali lankyti darželio.

— Ji dar per maža, ar ne?

— Ne, ponia, grupėje yra už ją mažesnių vaikų.

— Tai kas tada?

— Jos žvilgsnis.

— Ką?

— Vaikai pravirksta, kai ji įdėmiai į juos pažiūri. Turiu pripažinti, kad aš juos suprantu: kai ji pažvelgia į mane, pasijuntu nejaukiai.

Klemansa, užrietusi nosį, pareiškė aplinkiniams, kad jos dukters nepriėmė į vaikų darželį dėl žvilgsnio. Dar niekam nebuvo tekę girdėti nieko panašaus.

Žmonės murmėjo:

— Ar jums teko kada nors girdėti, kad vaiko nepriimtų į vaikų darželį?

— O svarbiausia, dėl žvilgsnio!

— Bet iš tiesų to vaiko žvilgsnis kažkoks keistas.

— Abi didžiosios tokios geros, mielos. O ta mažoji — tikras velniūkštis!

Tik ar žmonės žiňojo jos gimimo aplinkybes? Klemansa apie tai kaimynų neklausinėjo. Ji bemeilijo manyti, kad niekas negińcija tiesioginio giminystės ryšio, siejančio ją su Plektrūda.

Ji negalėjo atsidžiaugti, kad ji toliau bus dviese su mažyle. Rytą Denisas išvažiuodavo į darbą su dviem vyresnėlėm — vieną užveždavo į mokyklą, kitą į darželį. Klemansa su mažyle likdavo namie.

Vos tik vyras su dukromis uždarydavo duris, ji virsdavo kitu žmogumi. Klemansa tapdavo fėja ir kartu ragana, nes šias būtybes joje sužadindavo nepaprastoji Plektrūda.

— Niekas mums nebetrukdo. Eime persirengti.

Ir ji persimainydavo iš esmės: ne tik nusivilkdavo įprastus drabužius ir pasipuošdavo prabangiomis suknelėmis, kurios ją paversdavo indų karaliene, bet ir savo žmonos bei motinos dvasią iškeisdavo į fantasmagoriškos būtybės, turinčios ypatingų galių, sielą.

Lydima į ją įsmeigtų mergaitės akių, jauna dvidešimt aštuonerių metų moteris išleisdavo iš savęs šešiolikos metų fėją ir dešimties tūkstančių metų raganą.

Tada ji nurengdavo mergaitę ir apvilkdavo ją princesės suknele, kurią jai buvo slapta nupirkusi. Paimdavo

mažylę už rankos, vesdavosi prie didelio veidrodžio, ir čia jos gėrėdavosi savim.

— Matai, kokios mes gražios?

Plektrūda atsidusdavo iš laimės.

Paskui ji šokdavo norėdama užkerėti savo trejų metukų mažylę. Ši, švytėdama iš laimės, įsitraukdavo į šokį. Klemansa laikydavo ją už rankų, paskui staiga apkabindavo per liemenį ir iškeldavo aukštyn.

Plektrūda tiesiog krykštaudavo iš džiaugsmo.

— Dabar einam pažiūrėti brangenybių, — prašydavo jau žinantis ritualą vaikas.

— Kokių brangenybių? — apsimesdavo nieko nesuprantanti Klemansa.

— Princesės.

Princesės brangenybės buvo daiktai, kurie dėl vienos ar kitos priežasties buvo atrinkti kaip aristokratiški, nuostabūs, nepaprasti, reti, žodžiu, verti to, kad jais džiaugtųsi tokia garbinga persona.

Klemansa ant rytietiško svetainės kilimo išdėliodavo savo senus papuošalus, raudonas veliūrines šlepetes, į kurias buvo įsispyrusi tik kartą, paauksuotą nedidelį *Art nouveau* stiliaus lornetą, sidabrinį cigarečių dėkliuką, žalvarinį apipintą arabišką butelį, inkrustuotą įspūdingais dirbtiniais brangakmeniais, porą baltų nėriniuotų pirštinių, įvairiaspalvius plastmasinius viduramžiškus žiedus, kuriuos Plektrūda laimėjo žaidimų automatuose, kartoninę paauksuotą Trijų Karalių šventės karūną.

Taip susidarydavo kalnas įvairiausių daiktų, kurie abiem atrodė nuostabūs: primerkęs akis galėjai įsivaizduoti, kad tai tikras lobis.

Mažylė išsižiojusi žiūrėdavo į tokį piratų grobį. Kiekvieną daiktą ji paimdavo į rankytę ir nepaprastai rimtai jį stebėdavo. Kartais vyresnioji ją išpuošdavo visais papuošalais ir apaudavo šlepetėmis; tada paduodavo jai lornetą ir sakydavo:

— Pažiūrėk, kokia tu graži.

Sulaikiusi kvėpavimą, mergaitė žiūrėdavo į savo atspindį veidrodyje: pro paauksuotus lorneto stikliukus ji išvysdavo trejų metukų karalienę, išpuoštą vaidilutę, persų nuotaką sutuoktuvių dieną, Bizantijos laikų šventąją, pozuojančią ikonai. Šiame neįtikėtiname atvaizde Plektrūda atpažindavo save.

Bet kas kitas būtų pratrūkęs juokais pamatęs išpuoštą kaip baroko skulptūra mergaitę. Klemansa šypsodavosi, bet nesijuokdavo: ją labiau stulbindavo ne scenos komiškumas, o mergaitės grožis. Ji buvo graži lyg graviūrose, kurių būdavo galima rasti anų laikų pasakų knygose.

„Šių laikų vaikai nebėra tokie gražūs", — kvailai galvojo ji, juk anų laikų vaikai tikrai nebuvo pranašesni.

Ji užleisdavo „princesių muziką" (Čaikovskio, Prokofjevo) ir paruošdavo vaikiškus pavakarius vietoj pietų: meduolio, šokoladinio pyrago, bandelių su obuoliais, sausainukų su migdolais, vanilinio kremo, užsigerti atnešdavo švelnaus sidro ir misos sirupo.

Klemansa linksmai, bet susigėdusi išdėliodavo visa tai ant stalo: savo vyresnėlėms ji niekad nebūtų leidusi

valgyti tik saldumynus. Norėdama save pateisinti, ji pagalvodavo, kad Plektrūdos atvejis yra kitoks:

— Tai maistas pasakų vaikams.

Ji užtraukdavo užuolaidas, uždegdavo žvakes ir pakviesdavo mažylę. Šį bei tą kramtydama, mergaitė dėmesingai klausydavosi mamos pasakojimų.

Apie antrą valandą Klemansa staiga susizgribdavo, kad greičiau nei už trijų valandų turi grįžti didžiosios mergaitės, o ji dar nepadarė nė vieno žmonos ir motinos darbo.

Tada ji užsimesdavo įprastus drabužius, nubėgdavo už gatvės kampo nupirkti rimtų maisto produktų, sugrįžusi aptvarkydavo būstą, sumesdavo nešvarius drabužius į skalbyklę ir išlėkdavo į mokyklą vaikų. Skubėdama ji ne visada spėdavo ar susiprotėdavo nuvilkti Plektrūdai maskarado drabužius tiesiog dėl to, kad nelaikė jų maskarado drabužiais.

Tad kartais gatve eidavo linksma jauna moteris, už rankos vesdamasi mažulytę būtybę, išpuoštą taip, kaip nebūtų drįsusios pasipuošti *Tūkstančio ir vienos nakties* princesės.

Prie mokyklos durų toks reginys ir sutrikdydavo, ir prajuokindavo, ir sužavėdavo žmones, ir susilaukdavo pasmerkimo.

Nikolė ir Beatričė visada apsidžiaugdavo, pamačiusios juokingai aprengtą sesutę, bet kai kurios motinos garsiai ir protingai pareikšdavo:

— Mums net į galvą neateina šitaip rengti vaikus!

— Juk ji ne cirko žvėrelis.

— Kad tik netektų paskui gailėtis, jei mergaitė nueis blogais keliais!

— Naudotis vaikais norint atkreipti dėmesį į save — tai baisu.

Buvo ir ne tokių kvailų suaugusiųjų, kurie nusišypsodavo pamatę tokį vaizdą. Mergaitei tai buvo malonu, ir jai širdelėje atrodė visiškai nekeista, kad žmonės į ją taip žiūri, nes ji buvo veidrodyje pastebėjusi, kad yra be galo graži, ir pajutusi malonų jaudulį.

Čia būtinai reikia padaryti nukrypimą, kad būtų baigta tuščiažodė įžanga, kuri ir taip jau per daug ištęsta. Ji galėtų vadintis enciklika arsinojoms.

Moljero *Mizantrope* jauną, gražią ir koketišką Selimeną išbara sena ir pikta Arsinoja. Visa pažaliavusi iš pavydo, ji pareiškia, kad ana neturėtų taip džiaugtis savo grožiu. Selimena jai nepaprastai gražiai atsako. Deja, Moljero talentas bus visiškai niekam nepasitarnavęs, nes, beveik keturiems amžiams praėjus, lygiai taip pat griežtai surūgusiu veidu pamokslaujama, kai žmogus, nelaimei, nusišypso savo atvaizdui.

Šių eilučių autorė niekad nejautė malonumo žvelgdama į save veidrodyje, bet jeigu tik tokia malonė jai būtų buvusi suteikta, ji tikrai nebūtų atsisakiusi tokio nekalto malonumo.

Ši kalba skiriama viso pasaulio arsinojoms: tiesą sakant, ką jūs galite prikišti? Ką šios laimingosios gali padaryti blogo, besidžiaugdamos savo grožiu? Gal jos veikiau praskaidrina liūdną mūsų gyvenimą, leisdamos mums žiūrėti į tokius nuostabius veidelius?

Autorė čia kalba ne apie tuos, kurie netikrą grožį pavertė paniekos ir atstūmimo pagrindu, o apie tuos, kurie, tiesiog susižavėję savo atvaizdu, nori pasidalinti su kitais natūraliu savo džiaugsmu.

Jeigu arsinojos visą savo energiją, skiriamą selimenoms išplūsti, panaudotų siekdamos kuo daugiau išpešti iš savo pačių išvaizdos, jos būtų dvigubai gražesnės.

Jau prie mokyklos durų įvairiausio amžiaus arsinojos užsipuldavo Plektrūdą. Ši, kaip tikra Selimena, į tai visai nekreipdavo dėmesio, jai rūpėdavo tik jos gerbėjai, kurių veiduose ji aptikdavo susižavėjimo kupiną nuostabą. Mažylė jausdavo nekaltą malonumą ir dėl to būdavo dar gražesnė.

Klemansa su visais trim vaikais grįždavo namo. Kol didžiosios ruošdavo namų darbus ar piešdavo, ji gamindavo rimtus patiekalus — virdavo mėsą, bulvių košę — ir kartais šypsodavosi pagalvojusi, kaip skirtingai maitina savo atžalas.

Bet jos nebūtų buvę galima apkaltinti turint lepūnėlę: ji vienodai mylėjo visus tris savo vaikus. Meilė mergaitėms atitiko jų charakterius: Nikolę ir Beatričę ji mylėjo protingai ir stipriai, Plektrūdą — beprotiškai ir pasakiškai. Dėl to ji nebuvo blogesnė mama.

Paklausta, kokios dovanos norėtų savo ketvirtojo gimtadienio proga, mažylė atsakė nė akimirką nesudvejojusi:

— Baleto batelių.

Taip subtiliai ji pasakė savo tėvams, kuo norėtų būti. Klemansai niekas pasaulyje nebūtų suteikę daugiau džiaugsmo: kai jai pačiai buvo penkiolika metų, po bandomojo egzamino jos nepriėmė į Paryžiaus operos teatro žiurkyčių mokyklą. Ji niekaip negalėjo tos nuoskaudos pamiršti.

Plektrūda pradėjo eiti į baleto pamokas ketverių metukų pradedančiosioms. Jos čia ne tik neišmetė dėl skvarbaus žvilgsnio, bet ją dėl to net iš karto išskyrė.

— Šios mergaitės akys — kaip tikros šokėjos, — pasakė mokytoja.

— Kaip galima turėti šokėjos akis? — nustebo Klemansa. — Gal ji greičiau grakšti kaip tikra šokėja, jos sudėjimas kaip tikros šokėjos?

— Taip, ji turi visa tai. Bet jos ir akys kaip tikros šokėjos, o tai, patikėkit, svarbiausia ir labai retai pasitaiko. Jei balerinos žvilgsnis neįspūdingas, ji niekada neišreikš savęs šokdama.

Akivaizdu buvo viena, kad Plektrūdos akys, kai ji šokdavo, pasidarydavo nepaprastai išraiškingos. „Ji atrado save!" — galvojo Klemansa.

Penkerių metų Plektrūda vis dar nelankė vaikų darželio. Mama manė, jog keturis kartus per savaitę eiti į baleto pamokas pakanka, kad mergaitė išmoktų bendrauti su kitais vaikais.

— Bet darželyje vaikai mokosi ne tik to, — paprieštaravo Denisas.

— Ar jai tikrai būtina žinoti, kaip klijuoti įvairiaspalves popierines figūrėles, verti makaronų karolius ar pinti iš virvelių? — klausdavo jo sutuoktinė, pakėlusi akis į dangų.

Iš tiesų Klemansa norėjo su mergaite būti dviese kaip įmanoma ilgiau. Ji tiesiog dievino tas dienas, kurias galėjo leisti su ja. Be to, baleto pamokos turėjo pranašumą, palyginti su vaikų darželiu: mama galėjo jose dalyvauti.

Pasididžiavimo kupina, ji žiūrėdavo į besisukančią mergaitę: „Šis vaikas turi Dievo dovaną!" Šalia Plektrūdos kitos mergaitės atrodė kaip antelės.

Po pamokų mokytoja nepraleisdavo progos ateiti pasikalbėti:

— Ji būtinai turi šokti toliau. Tai ypatinga mergaitė.

Klemansa veždavosi mergaitę namo ir visą kelią kartodavo jai pagyrimus, kuriuos pasakydavo Plektrūdos mokytoja. Mergaitė juos išklausydavo maloningai, kaip kokia primadona.

— Tiek to, juk darželis nėra privalomas, — su viskuo susitaikęs, linksmai padarydavo išvadą nuolankusis Denisas.

Deja, pirma klasė buvo privaloma.

Rugpjūčio mėnesį, kai Denisas ruošėsi į ją įrašyti Plektrūdą, mama ėmė prieštarauti:

— Jai dar tik penkeri!

— Spalio mėnesį jai bus šešeri.

Šį kartą jis nepasidavė. Tad rugsėjo pirmąją jie į mokyklą išsiruošė nebe su dviem, o su trimis vaikais.

Mažylė, beje, tam ir nesipriešino. Ji greičiau apsidžiaugė, kad teks nešioti kuprinę. Tai buvo keista mokslo metų pradžia: verkė motina, nes tolo jos vaikas.

Plektrūdos džiaugsmas greitai baigėsi. Mokykloje viskas buvo kitaip nei per baleto pamokas. Reikėjo ištisas valandas sėdėti vienoje vietoje. Reikėjo klausytis, ką pasakoja kažkokia moteris, nors tai buvo visiškai neįdomu.

Prasidėjo pertrauka. Plektrūda puolė į kiemą, kad galėtų pašokinėti, taip vargšės jos kojytės buvo sustingusios.

Tuo metu kiti vaikai žaidė kartu: dauguma jų pažinojo vieni kitus iš darželio. Jie vieni kitiems kažką pasakojo. Plektrūdai parūpo, apie ką jie galėtų kalbėtis.

Ji priėjo arčiau, norėdama pasiklausyti. Ir išgirdo nenutrūkstamą ūžesį, keliamą daugybės balsų, kurių ji negalėjo priskirti jų savininkams: vaikai kalbėjo apie mokytoją, atostogas, apie kažkokią Magali, plaukų gumeles, duok man kramtomosios gumos, Magali yra mano draugė, tylėk, tu visai kvailas, eeeeeiiiiiii, gal turi karamelinių saldainių, kodėl aš nesu Magali klasėje, baik, o tai daugiau su tavimi nebežaisim, pasakysiu mokytojai, fui, skundikė, nereikėjo manęs stumti, aš Magali labiau patinku nei tu jai, be to, kokie negražūs tavo batai, baaaik, mergaitės, visa tai kvaila, kaip gerai, kad nesu su tavimi vienoje klasėje, o Magali...

Plektrūda pasibaisėjusi nubėgo.

Tada vėl reikėjo klausytis mokytojos. Tai, ką ji pasakojo, vis dar nebuvo įdomu; bet jos kalba bent jau nebuvo tokia padrika kaip vaikų plepalai. Būtum galėjęs

kentėti, jei nebūtų reikėję taip sėdėti vienoje vietoje. Laimei, šalia buvo langas.

— Ei, tu!

Po penktojo „ei, tu!", visai klasei juokiantis, Plektrūda suprato, kad kreipiamasi į ją, ir apstulbusi atsisuko į vaikus.

— Na ir lėta tavo reakcija! — pasakė mokytoja.

Visi vaikai sužiuro į mokinę, užkluptą darant nusikaltimą. Tai buvo baisus jausmas. Mažoji balerina nežinojo, kuo prasikalto.

— Reikia žiūrėti į mane, o ne pro langą! — pareiškė moteris.

Vaikas tylėjo, nes neturėjo ką atsakyti.

— Reikia sakyti: „Gerai, tamsta mokytoja!"

— Gerai, tamsta mokytoja.

— Kuo tu vardu? — paklausė mokytoja, ir iš jos veido buvo matyti, kad ji galvoja: „Nepaleisiu tavęs iš akių!"

— Plektrūda.

— Prašom?

— Plektrūda, — aiškiai ištarė ji.

Vaikai dar buvo per maži, kad suprastų, koks keistas šis vardas. O mokytoja išplėtė akis, pasižiūrėjo į savo sąrašą ir pareiškė:

— Ką gi, jei stengiesi būti kitokia nei visi, tau pavyko.

Lyg mergaitė pati būtų pasirinkusi sau vardą.

Mažylė pagalvojo: „Gal ji juokauja! Tai ji stengiasi būti kitokia nei visi! Juk negali pakęsti, kai į ją kas nors nežiūri! Tai ji nori atkreipti į save visų dėmesį, bet nėra įdomi!"

Bet mokytoja buvo valdžia, tad mergaitė pakluso. Ji įsižiūrėjo į ją didelėmis, įdėmiomis savo akimis. Tai mokytoją išmušė iš pusiausvyros, bet ji nedrįso protestuoti, kad jos paliepimai neprieštarautų vienas kitam.

Baisiausia buvo per pietų pertrauką. Vaikai buvo nuvesti į didžiulę valgyklą, kurioje tvyrojo specifinis vaiko vėmalų ir chloro kvapas.

Jie turėjo po dešimt susėsti prie vieno stalo. Plektrūda nežinojo, kur eiti, tad užsimerkė, kad nereikėtų galvoti. Srautas nunešė ją prie nepažįstamų vaikų stalo.

Moterys atnešė padėklus, ant kurių buvo nenusakomo turinio ir spalvų patiekalai. Panikos apimta Plektrūda nesiryžo dėtis į lėkštę keisto maisto. Tad jai buvo įdėta, ir mergaitė priešais save išvydo lėkštę, pilną žalsvos spalvos košės ir rudos mėsos kvadračiukų.

Ji pagalvojo, už ką jai toks baisus likimas, juk iki šiol jai pietūs būdavo tikra pasaka: žvakių šviesoje, nuo pasaulio saugomoje raudono veliūro apmušalų, grojant dangiškai muzikai, puošniai apsirengusi ir graži mama atnešdavo pyragų ir kremų, kuriuos jai net nebuvo būtina suvalgyti.

O čia, šūkaujant bjauriems ir nešvariems vaikams, negražioje salėje, kur tvyrojo toks keistas kvapas, į jos lėkštę buvo priversta žalios tyrės ir dar buvo pareikšta, kad neišeis iš valgyklos, kol visko nesuvalgys.

Pasipiktinusi tokia likimo neteisybe, mergaitė pradėjo daryti, kas liepta, — tuštinti lėkštę. Tai buvo siaubinga.

Jai buvo beprotiškai sunku nuryti. Suvalgiusi pusę tyrės, ji viską išvėmė į savo lėkštę ir suprato, iš kur čia toks keistas kvapas.

— Fu, kaip šlykštu! — jai ėmė sakyti vaikai.

Kažkokia moteris priėjo, paėmė lėkštę ir atsiduso: „Ajajajajai!"

Bent jau tą dieną jai nereikėjo daugiau valgyti.

Po šio košmaro vėl reikėjo klausytis tos, kuri toliau nesėkmingai stengėsi būti įdomi. Ant lentos ji rašė kažkokių brūkšniukų junginius, kurie net nebuvo gražūs.

Pusę penkių Plektrūdai pagaliau buvo leista išeiti iš šios kvailos ir šlykščios vietos. Išėjusi iš mokyklos, ji pamatė mamą ir puolė prie jos, kaip puolama ieškant pagalbos.

Jau iš pirmo žvilgsnio Klemansa suprato, kaip jos vaikui teko kentėti. Ji suspaudė mergaitę glėbyje ir sušnabždėjo padrąsinančius žodžius:

— Jau viskas, viskas baigėsi.

— Tikrai? — sukluso mergaitė. — Man niekada nebereikės čia grįžti?

— Reikės. Tai privaloma. Bet tu priprasi.

Ir priblokšta Plektrūda suprato, kad šioje planetoje mes gyvenam ne savo malonumui.

Ji nepriprato. Jai mokykla buvo pragaras nuo pat pradžių iki pat pabaigos.

Laimei, buvo baleto pamokos. Kiek tai, ką dėstė mokytoja mokykloje, buvo nenaudinga ir bjauru, tiek tai, ko mokė šokių mokytoja, buvo būtina ir nuostabu.

Šis skirtumas pradėjo kelti problemų. Praėjus keliems mėnesiams didžioji klasės draugų dalis išmoko pažinti raides ir kai kurias jų rašyti. Atrodė, kad Plektrūda nusprendė, jog šie dalykai skirti ne jai: kai ateidavo jos eilė ir mokytoja parodydavo kokią nors ant lentos užrašytą raidę, ji tardavo bet kokį pirmą jai į galvą atėjusį garsą, pabrėžtinai nerodydama jokio susidomėjimo, ir visada prašaudavo pro šalį.

Galiausiai mokytoja buvo priversta pasikviesti šios bukagalvės tėvus. Denisas dėl to jautėsi nesmagiai: Nikolė ir Beatričė buvo geros mokinės ir nebuvo jo pripratinusios prie tokio pažeminimo. Klemansa, nors visiškai apie tai nekalbėjo, jautė slaptą pasididžiavimą: iš tikrųjų mažoji maištininkė viską darė ne taip kaip kiti.

— Jeigu taip truks ir toliau, jai teks likti antrus metus pirmoje klasėje! — grasinamai pranešė mokytoja.

Mama, kupina susižavėjimo, išplėtė akis: jai dar niekad neteko girdėti, kad koks nors vaikas liktų antrus metus pirmoje klasėje. Tai jai pasirodė kaip žygdarbis, narsa, aristokratiškas įžūlumas. Koks vaikas išdrįstų likti antrus metus pirmoje klasėje? Juk ją kiekvienas, net vidutiniškiausias, baigia be didesnių sunkumų. Jos duktė jau dabar drąsiai parodo, kad ji kitokia, ne, išskirtinė!

Denisas viską suprato kitaip:

— Mes būtinai ką nors darysime, gerbiamoji mokytoja! Stengsimės kontroliuoti situaciją!

— Ar jai tikrai teks kartoti kursą? — paklausė Klemansa, kupina vilčių, kurias tretieji asmenys interpretavo atvirkščiai.

— Žinoma. Nebent ji iki metų pabaigos išmoks pažinti raides.

Mama neparodė nusivylimo. Tai buvo pernelyg gražu, kad būtų tiesa!

— Ji išmoks pažinti raides, — pasakė Denisas. — Keista, mažylė vis dėlto atrodo labai protinga.

— Gali būti, pone. Tik yra viena problema: jos tai nedomina.

„Jos tai nedomina! — džiaugėsi Klemansa. — Ji tiesiog nuostabi! Jos tai nedomina! Kokia asmenybė! Kiti vaikai viską praryja greitosiomis, o mano Plektrūda jau atsirenka, kas jai įdomu, o kas ne!"

— Tėte, man tai nepatinka.

— Bet juk įdomu išmokti skaityti! — prieštaravo Denisas.

— Kodėl?

— Kad galėtum skaityti pasakas.

— Eik tu. Iš skaitinių knygelės mokytoja mums kartais paskaito pasakų. Jos tokios nuobodžios, kad po kelių minučių nustoju klausytis.

Klemansa mintyse suplojo delnais.

— Nori likti antrus metus pirmoje klasėje? To nori? — užsiplieskė Denisas.

— Aš noriu būti balerina.

— Net jeigu nori būti balerina, turi užbaigti pirmą klasę.

Moteris staiga suprato, jog jos vyras teisus. Ji iš karto puolė veikti. Iš savo kambario atsinešė milžinišką praėjusio amžiaus knygą.

Pasisodino mergaitę ant kelių ir pradėjo su ja pagarbiai vartyti pasakų rinkinį. Ji nieko vaikui neskaitė, tik parodė nuostabias iliustracijas.

Tai buvo perversmas Plektrūdos gyvenime: jos dar niekada niekas nebuvo taip pakerėję kaip tą dieną pamatytos nepaprasto grožio, nežemiškos princesės, kurios, uždarytos bokšte, kalbėdavosi su mėlynais paukščiais — iš tiesų tai buvo princai, — arba persirengdavo driskėmis, kad vėliau, už kelių puslapių, pasirodytų dar nuostabesnės.

Tą akimirką ji su vien tik mažoms mergaitėms būdingu įsitikinimu suvokė, kad vieną gražią dieną ji virs viena iš tokių būtybių, į kurias pažiūrėjusios rupūžės pasidaro ilgesingos, raganos bjaurios, o princai apstulbsta.

— Nesijaudink, — pasakė Klemansa Denisui. — Iki savaitgalio ji pradės skaityti.

Prognozės pasitvirtino net anksčiau: po dviejų dienų Plektrūdos galva ėmė naudotis tuščiomis ir neįdomiomis raidėmis, kurių jai niekaip nesisekė įsidėmėti mokykloje, ir atrado sąsają tarp ženklų, garsų ir prasmės. Po poros dienų ji skaitė šimtą kartų geriau nei patys geriausi klasės mokiniai. Vadinasi, norint prieiti prie žinių, reikia rakto, o tas raktas yra noras.

Pasakų knyga jai buvo lyg instrukcija, kaip tapti viena iš iliustracijų princesių. Kadangi nuo šiol jai jau buvo būtina skaityti, jos protas skaitymą įvaldė.

— Kodėl tos knygos jai neparodei anksčiau? — negalėjo atsižavėti Denisas.

— Šis rinkinys yra lobis. Nenorėjau visko sugadinti, parodydama jį jai per anksti. Ji turėjo paaugti, kad galėtų įvertinti meno kūrinį.

Tad praėjus dviem dienoms mokytojai teko pripažinti, jog įvyko stebuklas: mažoji bukagalvė, vienintelė, kuri nesugebėjo atpažinti nė vienos raidės, dabar skaitė kaip geriausia dešimties metų mokinė.

Per dvi dienas ji išmoko to, ko profesionalei nepavyko išaiškinti per penkis mėnesius. Mokytoja pamanė, kad tėvai žino kažkokį slaptą metodą, ir jiems paskambino. Denisas, tiesiog beprotiškai išdidus, jai papasakojo teisybę:

— Mes ničnieko nedarėm. Mes tik parodėm gražią knygą ir taip sužadinom norą skaityti. Jai kaip tik to ir trūko.

Per savo atvirumą tėvas net nepagalvojo, kad pasielgė labai neapdairiai.

Mokytoja, kuriai Plektrūda niekad nepatiko, pradėjo jos nekęsti. Ji ne tik šį stebuklą palaikė asmeniniu įžeidimu, bet, negana to, ėmė jausti mergaitei neapykantą, kokią jaučia vidutiniškas žmogus protingesniam: „Panelei mat būtinai reikėjo gražios knygos! Tik pamanykit! Kodėl kitiems vadovėlis gražus!"

Iš įsiūčio ji perskaitė visą apkaltintą vadovėlį nuo pradžios iki galo. Jame pasakojama linksmo berniuko Tjeri ir vyresnės jo sesutės Mišelinos, kuri pavakariams paruošdavo broliukui skrebučių ir neleisdavo jam išdykauti, nes buvo gera mergaitė, kasdienybė.

— Juk tai nuostabu! — sušuko ji pabaigusi skaityti. — Tai gražu ir žavu! Ko gi reikia tai kvaišai?

Jai reikėjo aukso, miros ir smilkalų, purpuro ir lelijų, tamsiai mėlyno žvaigždėto veliūro ir Giustavo Dorė graviūrų, liūdnų, gražiomis rimtomis akimis mergaičių, skausmingai žavių vilkų, pražūtingų miškų — jai reikėjo visko, tik ne mažojo Tjeri ir jo vyresnėlės sesutės Mišelinos pavakarių.

Mokytoja nebepraleisdavo nė menkiausios progos išreikšti savo neapykantą Plektrūdai. Kadangi mergaitė ir toliau skaičiavo blogiausiai klasėje, mokytoja ją vadino „beviltiška". Kartą, kai Plektrūdai nepavyko atlikti elementaraus sudėties veiksmo, mokytoja jai liepė grįžti į savo vietą ir pareiškė:

— Tau net neverta stengtis. Tau vis vien nepavyks.

Pirmokėliai dar buvo tokio paklusnaus amžiaus, kai suaugusysis jų akyse visada teisus ir kai net mintis nekyla ginčytis. Taip Plektrūda tapo visų paniekos objektu.

Per baleto pamokas pagal lygiai tokią pačią logiką ji buvo karalienė. Mokytoja žavėjosi jos gabumais ir, nors nedrįso to pasakyti (nes tai būtų buvę nelabai etiška kitų vaikų atžvilgiu), ją laikė pačia geriausia mokine per visą savo mokytojos darbo praktiką. Todėl mergaitės garbino Plektrūdą ir stumdydavosi alkūnėmis, kad galėtų šokti šalia jos.

Taigi Plektrūda gyveno du labai skirtingus gyvenimus: gyvenimą mokykloje, kur ji buvo viena prieš visus, ir gyvenimą per baleto pamokas, kur ji buvo žvaigždė.

Plektrūda buvo pakankamai protinga, kad suprastų, jog baleto mokyklos mergaitės galbūt pačios pirmosios jos nekęstų, jei mokytųsi pirmoje klasėje, kartu su ja. Dėl to Plektrūda laikėsi per atstumą draugaudama su tomis, kurios norėjo būti dar geresnėmis jos draugėmis, o toks jos elgesys dar labiau kurstė mažąsias balerinas ja žavėtis.

Mokslo metų pabaigoje Plektrūda, skirdama daug dėmesio matematikai, šiaip taip pabaigė pirmą klasę. Tėvai, norėdami ją apdovanoti, mergaitei nupirko lazdą ir pritvirtino prie sienos, kad Plektrūda galėtų daryti savo pratimus priešais didįjį veidrodį. Per visas atostogas ji treniravosi. Rugpjūčio pabaigoje ji jau laikė savo pėdą rankoje.

Rudenį, grįžus į mokyklą, jos ten laukė staigmena: klasėje viskas išliko kaip ir pernai, išskyrus vieną ryškų pasikeitimą. Buvo viena naujokė.

Jos nepažinojo niekas, be Plektrūdos, nes ta naujokė buvo Rozelina iš baleto mokyklos. Netekusi žado, kad atsidūrė vienoje klasėje su savo dievaite, ji paprašė mokytojos jai leisti sėdėti šalia Plektrūdos. Niekas iki tol nenorėjo toje vietoje sėdėti, tad Rozelinai buvo leista.

Plektrūda Rozelinai buvo visiškas idealas. Ji valandų vaiandas stebėdavo savo neprieinamą įkvėpėją, kuri, stebuklų stebuklas, tapo jos suolo drauge.

Plektrūda galvojo, ar tas žavėjimasis nepraeis, kai Rozelina sužinos, kokia nepopuliari ji yra mokykloje. Kartą, kai mokytoja vėl atkreipė dėmesį, kaip blogai Plektrūda skaičiuoja, vaikai ėmė kvailai ir piktai šaipytis iš savo bendraklasės. Rozelina pasipiktino tokiu jų elgesiu ir paklausė išjuoktosios:

— Matei, kaip jie su tavimi elgiasi?

Prie visko pripratusi bukagalvė patraukė pečiais. Rozelina ja dar labiau susižavėjo ir pareiškė:

— Aš jų nekenčiu!

Taip Plektrūda sužinojo, kad turi draugę.

Tai pakeitė jos gyvenimą.

Kaip paaiškinti, kodėl vaikai taip vertina draugystę? Vaikai mano, ir, beje, klysta, kad juos mylėti privalo tėvai, broliai ir seserys. Jie nesuvokia, kad galima pavadinti nuopelnu tai, kas, jų manymu, yra pareiga. Dažnai galima išgirsti vaiką sakant: „Aš jį myliu, nes jis yra mano brolis (tėtis, sesuo...). Aš privalau".

Draugas, kaip mano vaikas, yra tas, kuris jį pasirenka. Draugas yra tas, kuris jam duoda tai, ko neprivalo. Tad draugystė vaikui — didžiausia prabanga, o prabanga yra tai, ko normalūs žmonės labiausiai trokšta. Draugystė suteikia vaikui gyvenimo prabangos jausmą.

Grįžusi namo, Plektrūda iškilmingai pareiškė:

— Aš turiu draugę.

Iš Plektrūdos lūpų tai girdėjai pirmą kartą. Klemansai pirmiausia šiek tiek suspaudė širdį. Bet labai greitai ji pakluso proto balsui: ji ir įsibrovėlė niekada nebus kon-

kurentės. Draugai — laikinas dalykas. Motina — visai kas kita.

— Pakviesk ją vakarienės, — pasiūlė ji dukrai.

Plektrūda iš siaubo išplėtė akis.

— O kam?

— Kaip tai kam? Kad mus su ja supažindintum. Norim susipažinti su tavo drauge.

Taip mergaitė sužinojo, kad kai nori su kuo nors iš arčiau susipažinti, pasikvieti jį vakarienės. Jai tai pasirodė kvaila ir kėlė nerimą: ar geriau pažįsti žmogų, kai pamatai, kaip jis valgo? Jei taip, ji net nedrįso pagalvoti, kokią nuomonę apie ją visi susidarė mokykloje, kurios valgykla jai buvo kankinimų ir vėmimo vieta.

Plektrūda pamanė, kad jeigu ji norėtų ką nors geriau pažinti, pakviestų drauge pažaisti. Argi ne žaidžiant žmonės parodo tikrąjį savo veidą?

Vis dėlto Rozelina buvo pakviesta vakarienės, nes taip daryti buvo įpratę suaugusieji. Viskas praėjo puikiai. Plektrūda nekantriai laukė, kol pasibaigs oficialioji dalis: ji žinojo, kad miegos su drauge savo kambaryje, ir tai jai atrodė nuostabu.

Pagaliau sutemo.

— Ar tu bijai tamsos? — viltingai paklausė Plektrūda.

— Taip, — atsakė Rozelina.

— O aš ne!

— Man tamsoje vaidenasi pabaisos.

— Man taip pat. Bet man tai patinka.

— Tau patinka slibinai?

— Taip! Ir šikšnosparniai.

— Tu nebijai?

— Ne. Nes esu jų karalienė.

— Iš kur žinai?

— Aš taip nusprendžiau.

Rozelinai toks paaiškinimas pasirodė tiesiog žavingas.

— Aš esu karalienė visų padarų, kuriuos matome tamsoje: medūzų, krokodilų, gyvačių, vorų, ryklių, dinozaurų, šliužų, aštuonkojų.

— Tau nešlykštu?

— Ne. Man jie gražūs.

— Tai tau nieko nėra šlykštaus?

— Yra! Džiovintos figos.

— Juk džiovintos figos visai nešlykščios!

— Tu jas valgai?

— Taip.

— Tai daugiau nebevalgyk, jei myli mane.

— Kodėl?

— Pardavėjos jas sukramto ir išspjauna į maišelį.

— Ko čia prisigalvoji?

— O kaip tu manai, kodėl jos sutraiškytos ir tokios bjaurios?

— Tu nemeluoji?

— Prisiekiu. Pardavėjos jas sukramto, o paskui išspjauna.

— Fu!

— Matai? Nieko pasaulyje nėra šlykščiau už džiovintas figas.

Jos abi kone alpo iš pasišlykštėjimo, jausdamosi devintame danguje. Jos ilgiausiai aptarinėjo šlykščią šių

džiovintų vaisių išvaizdą, tiesiog krykštaudamos iš malonumo.

— Prisiekiu, kad daugiau niekada jų nevalgysiu, — iškilmingai pareiškė Rozelina.

— Net jei tave kankins?

— Net jei mane kankins!

— Net jei tau prievarta jų įkiš į burną?

— Prisiekiu, kad išvemsiu viską! — nuotakos balsu pareiškė mergaitė.

Tą naktį jų draugystė išaugo į paslaptingą kultą.

Plektrūdos statusas klasėje pasikeitė. Iš raupsuotosios ji virto geriausia visų lepinama drauge. Jeigu ją būtų dievinusi tokia pati kvailė kaip ji pati, ir toliau būtų buvę galima ją laikyti klasėje nepageidaujama. Bet Rozelina mokiniams visais atžvilgiais atrodė šauni mergaitė. Vienintelis jos trūkumas buvo labai laikina yda — tai, kad ji klasėje naujokė. Nuo tada visi ėmė abejoti, ar tik nebuvo neteisūs Plektrūdos atžvilgiu.

Suprantama, tokių diskusijų niekada nebuvo. Tokie pamąstymai kildavo tik kolektyvinėje klasės pasąmonėje. Bet dėl to jie darė tik didesnę įtaką.

Žinoma, Plektrūdai ir toliau nesisekė matematika ir daugelis kitų disciplinų. Bet vaikai pamatė, kad kai kurių dalykų nemokėjimas, ypač kai pasiekia kraštutinumą, turi kažką žavingo ir didvyriško. Po truputį jie suprato, kokia patraukli yra ši ardomosios veiklos forma.

Mokytoja, atrodo, nesuprato nieko.

Ji vėl išsikvietė tėvus.

— Jeigu neprieštarausite, jūsų vaikui reikės atlikti testus.

Net nebuvo kaip prieštarauti. Denisas dėl to pasijuto labai pažemintas: jo duktė buvo laikoma neįgalia. Klemansa džiūgavo: Plektrūda netilpo į jokias normas. Kai bus nustatyta, kad mergaitė yra protiškai atsilikusi, ji tai laikys išrinktosios ženklu.

Vaikui buvo pateikti įvairiausios loginės sekos, sunkiai suprantami išskaičiavimai, geometrinės figūros su neįsivaizduojamomis mįslėmis, formulės, pompastiškai vadinamos algoritmais. Ji atsakinėjo mašinaliai, kaip įmanoma greičiau, kad nuslėptų nesulaikomą norą pratrūkti juokais.

Ar tai buvo atsitiktinumas, ar visiško nemąstymo padarinys? Ji gavo tokį puikų rezultatą, kad visi buvo net pritrenkti. Ir taip atsitiko, kad per valandą Plektrūda iš kvaišos statuso perėjo į genijaus statusą.

— Aš tuo visai nesistebiu, — pareiškė mama, įsižeidusi, kad jos vyras negali dukra atsižavėti.

Toks terminologijos pasikeitimas turėjo privalumų, kaip netrukus pastebėjo ir pati mergaitė. Anksčiau, kai jai nepavykdavo išspręsti uždavinio, mokytoja į ją žiūrėdavo sielvartingai ir patys bjauriausi klasės mokiniai iš jos tyčiodavosi. Dabar, kai jai nepavykdavo atlikti paprasto veiksmo, mokytoja į ją žiūrėdavo kaip į Bodlero albatrosą, manydama, kad nepaprastas protas jai neleidžia su-

skaičiuoti, o jos klasės draugams būdavo gėda, kad taip paprastai ir greitai išspręsdavo užduotį.

Antra vertus, kadangi ji iš tiesų buvo protinga, ji svarstydavo, kodėl gi jai nepavyksta atlikti paprasčiausių matematikos veiksmų, nors per testus ji teisingai išsprendė daug sunkesnius uždavinius. Ji prisiminė, kad per tuos testus visiškai nemąstė, ir priėjo prie išvados, kad sprendimų raktas — visiškas negalvojimas.

Nuo tada ji pradėjo stengtis nebemąstyti, kai reikėdavo atlikti kokį nors veiksmą, ir rašyti pirmus jai į galvą šaunančius skaičius. Rezultatai nebuvo geresni, bet nebuvo ir blogesni. Tada ji nusprendė laikytis šio metodo, kuris, nors buvo toks pat neefektyvus kaip ir pirmasis, jai teikė daug džiaugsmo. Taip ji tapo labiausiai gerbiama bukagalve Prancūzijoje.

Viskas būtų buvę nuostabu, jeigu kiekvienų mokslo metų pabaigoje nebūtų buvę tų nuobodžių formalumų, reikalingų atrinkti vaikams, kurie pereina į aukštesnę klasę.

Tas metas būdavo košmariškas Plektrūdai, kuri buvo pernelyg sureikšminusi atsitiktinumo vaidmenį šiose peripetijose. Laimei, pirma mergaitės eidavo genijaus reputacija: kai mokytoja pamatydavo jos beviltiškus matematikos rezultatus, padarydavo išvadą, kad gal vaikui puikiai sekasi kitoje srityje, ir viską atleisdavo. Arba, kai mokytoja ko nors Plektrūdos paklausdavo, mergaitės atsakymai ją suglumindavo, nes būdavo visiškai nesuprantami. Šokėja buvo išmokusi puikiai pamėgdžioti, ir

žmonės manė, jog taip kalba genijai. Pavyzdžiui, kokią nors sapaliojimų tiradą ji užbaigdavo aiškia fraze: „Tai akivaizdu".

Tai visiškai nebūdavo akivaizdu mokytojams ir mokytojoms. Bet jie nenorėdavo tuo girtis ir suteikdavo šiai mokinei *nihil obstat** statusą.

Genialios ar negenialios, mergaitės galvoje sukosi tik viena mintis — šokis.

Kuo labiau ji augo, tuo labiau mokytojai stebėjosi jos talentu. Ji turėjo virtuoziškumo ir grakštumo, griežtumo ir fantazijos, grožio ir tragizmo jausmo, tikslumo ir polėkio.

Geriausia buvo tai, kad jutai, jog ji yra laiminga šokdama — nepaprastai laiminga. Tiesiog jutai, su kokiu džiaugsmu ji atiduoda kūną didžiajai šokio energijai. Atrodė, kad jos siela tik to ir laukė ištisas dešimtis tūkstančių metų. Arabeskas ją išlaisvindavo nuo kažkokios paslaptingos vidinės įtampos.

Be to, buvo matyti, kaip puikiai ji jaučiasi per pasirodymus: publikos buvimas dar labiau išryškindavo jos talentą, ir kuo akyliau į ją žvelgdavo žiūrovai, tuo intensyvesni būdavo jos judesiai.

Taip pat stulbino tas jos nepaliekantis lieknumo stebuklas. Plektrūda liko tokia liekna mergaitė, kad buvo verta egiptiečių bareljefo. Jos lengvumas prieštaravo traukos dėsniams.

* Neprieštaraujame *(lot.)*.

Ir pagaliau mokytojai, niekada net nepasitarę tarpusavyje, apie ją sakydavo tą patį:

— Jos akys kaip tikros šokėjos.

Klemansai kartais atrodydavo, kad vaiką lopšyje buvo aplankiusios pernelyg daug fėjų: ji būgštavo, kad tai galų gale neužtrauktų dievų rūstybės.

Laimei, jos vaikai prisitaikydavo prie stebuklo be jokių problemų. Plektrūda nesikėsino į vyresniųjų seserų sritis: Nikolei labiau už kitus sekėsi tikslieji mokslai ir fizinis lavinimas, Beatričė pasižymėdavo per matematikos ir istorijos pamokas. Gal mažajai visi šie dalykai nesisekė dėl instinktyvios diplomatijos — net gimnastikai, atrodė, visiškai nepadeda šokių lankymas.

Taigi Denisas buvo pratęs kiekvienai savo atžalai skirti po trečdalį vietos pasaulyje: „Nikolė bus mokslininkė ir sportininkė: kodėl gi jai netapus kosmonaute? Beatričė bus intelektualė, kurios galvoje knibždėte knibždės skaičiai ir faktai: ji užsiims istorine statistika. O Plektrūda bus menininkė, kurios žavesys liesis per kraštus: ji bus šokėja ar politinė lyderė, ar ir ta, ir ta vienu metu".

Išdėstęs savo prognozes, jis nusikvatodavo — iš išdidumo, o ne dėl to, kad abejodavo. Vaikai mielai jo klausydavosi, nes tokie žodžiai glostė širdį: bet jaunėlė jausdavosi šiek tiek sutrikusi, ir dėl tokių kontrastų, kurie jai atrodė esantys mokslo priešai, ir dėl tėvo tikrumo.

Nors jai tebuvo dešimt metų ir ji niekuo nelenkė savo bendraamžių, ji suprato vieną svarbų dalyką: kad žmonės šioje žemėje negauna to, ko yra verti.

Antra vertus, kas gali būti geriau žmogui kaip turėti dešimt metų? Tuo labiau kad mažąją šokėją jau gaubė jos pasirinkto prestižinio meno aureolė.

Dešimt metų yra saulėčiausias vaikystės laikas. Horizonte dar nesimato jokio ryškaus paauglystės ženklo: nėra nieko, tik brandi vaikystė, jau turinti didelę patirtį, be to praradimo jausmo, kuris apima prasidėjus brendimui. Sulaukęs dešimties metų nebūtinai esi laimingas, bet tikrai esi gyvas, gyvesnis už visus.

Dešimties metų Plektrūda buvo intensyvaus gyvenimo branduolys. Ji buvo savo viešpatavimo viršūnėje. Karaliavo šokių mokykloje kaip neginčijama žvaigždė tarp visų amžiaus grupių vaikų. Karaliavo savo mokyklos ketvirtoje klasėje, ir šiai grėsė pavojus pavirsti bukagalvikratija, nes joje genijumi buvo laikoma visiškai neišmananti matematikos, tiksliųjų mokslų, istorijos, geografijos, negabi gimnastikai ir t. t. mergaitė.

Ji valdė savo motinos, kuri be galo ja žavėjosi, širdį. Ir valdė Rozelinos, kuri Plektrūdą mylėjo ir dievino, širdelę.

Bet Plektrūda nejautė didelio triumfo jausmo. Neįprastas statusas jos nepadarė kvaila pamaiva, kaip dažnai nutinka dešimtmetėms mergaitėms, kurios mano, jog draugystės įstatymas joms negalioja. Plektrūda Rozelinai buvo atsidavusi ir ją garbino lygiai tiek pat, kiek ir jos draugė ją.

Neaiški nuojauta, atrodo, buvo įspėjusi Plektrūdą, jog ji gali netekti sosto. Mergaitės nerimas turėjo pagrindą — ji prisimindavo laikus, kai buvo klasės pajuokų objektas.

Rozelina ir Plektrūda jau daug kartų buvo susituokusios, dažniausiai jos tuokdavosi viena su kita, nors nebūtinai. Pasitaikydavo, kad jos tuokdavosi su kokiu nors berniuku iš klasės, kuriam per išgalvotas ceremonijas atstovaudavo jo ektoplazma, kartais panašios į berniuką baidyklės formos, kartais Rozelinos ar Plektrūdos, persirengusių vyrais, pavidalo. Tokiam lyties pakeitimui pakakdavo sudedamojo cilindro.

Iš tiesų vyro tapatybė visai nebuvo svarbi. Kol realus ar įsivaizduojamas individas neparodydavo nepataisomų ydų (kol neatsirasdavo grandinėlė ant riešo, falcetas ar polinkis pradėti sakinius: „Faktiškai..."), jis dar tikdavo. Žaidimo tikslas būdavo sukurti vestuvių šokį, kažką panašaus į baletą komediją, vertą Liuli*, su improvizuotomis giesmėmis, pasirinkus pačias tragiškiausias eiles.

Juk po trumpos vestuvių puotos sutuoktinis būtinai pavirsdavo paukščiu ar rupūže, o jo žmona atsidurdavo aukštame bokšte ir jai būdavo uždrausta iš jo išeiti.

— Kodėl visada viskas baigiasi blogai? — kartą paklausė Rozelina.

— Nes taip daug gražiau, — patikino Plektrūda.

Tą žiemą šokėja sugalvojo nuostabų didvyrišką žaidimą: reikėjo stovėti ir leisti sniegui kristi ant kūno visiškai nejudant ir nesipriešinant.

* Jean-Baptiste Lully (1632—1687) — italų kompozitorius ir violončelininkas, kuriam buvo suteikta Prancūzijos pilietybė.

— Lipdyti sniego senius pernelyg paprasta, — pareiškė ji. — Reikia pačiai tapti sniego seniu stovint po krintančiomis snaigėmis arba sniego mumija atsigulus sode ant žemės.

Rozelina pažvelgė į ją skeptiškai susižavėjusi.

— Tu būsi sniego senis, o aš — mumija, — pridūrė Plektrūda.

Draugė nedrįso reikšti abejonių. Ir jos abi atsidavė sniegui, viena išsitiesė ant žemės, kita stovėjo. Pastarajai žaidimas labai greitai pasirodė nebelinksmas: jai ėmė šalti kojos, ji norėjo judėti ir visiškai nenorėjo pavirsti gyva statula, be to, jai buvo nuobodu, nes, kaip ir turi daryti tikros statulos, mergaitės buvo nutarusios nekalbėti.

O mumija džiūgavo. Ji gulėjo atsimerkusi, kaip guli mirusieji, kol kas nors jiems užmerkia akis. Guldamasi ant žemės, ji paliko savo kūną: taip jis atitrūko nuo ledėjimo jausmo ir nuo fizinės baimės numirti. Iš jo teliko dangaus jėgoms nuolankus veidas.

Dešimties metų mergaitės moteriškumo čia nebuvo, ne dėl to, kad jis būtų ją varžęs: mumija pasiliko tik mažiausią jo dalį, kad jis kuo mažiau priešintųsi numirėliškai blyškiam antpuoliui.

Plačiai atmerktos jos akys žiūrėjo į patį nuostabiausią pasaulyje reginį: kaip leidžiasi baltosios mirties dalelytės, kurias visata jai siuntė kaip dėlionės detales, atskiras didžiulės paslapties nuotrupas.

Kartais jos žvilgsnis tyrinėdavo jos pačios kūną, kurį anksčiau nei veidą padengė sniegas, nes drabužiai nepraleido kūno išskiriamos šilumos. Paskui žvilgsnis nu-

krypdavo į debesis. Pamažu jos skruostai vėso, ir netrukus juos padengė pirmas drobulės sluoksnis, o mumija stengėsi net nesišypsoti, kad nesugadintų tokio grožio.

Vėliau, nukritus milijardui snaigių, mažyčio mumijos siluetо buvo beveik nebeįmanoma įžvelgti, tesimatė menkutis kauburėlis baltoje sodo amalgamoje.

Ji prasižengdavo tik tuo, kad retkarčiais sumirksėdavo, beje, ne visada tyčia. Taigi jos akys galėjo žvelgti į dangų ir stebėti lėtą, mirtį nešantį snaigių kritimą.

Oras cirkuliavo pro apledijusį sluoksnį ir neleido mumijai uždusti. Ji jautė nuostabų, antžmogišką jausmą, lyg būtų kovojusi nežinia su kuo, su nenusakomu angelu — sniegu ar savimi pačia? — ir tuo pačiu metu nepaprastą ramumą, taip giliai ji į viską įsijautė.

O sniego senis, atvirkščiai, į žaidimą visiškai neįsijautė. Būdamas nedrausmingas ir abejodamas šiuo eksperimentu, jis negalėjo nejudėti. Antra vertus, stovima poza nelabai tiko pasilaidojimui — ir dar mažiau tiko paklusnumui.

Rozelina žiūrėjo į mumiją ir svarstė, ką jai reikėtų daryti. Ji žinojo, kad jos draugė labai užsispyrusi ir kad ji neleistų jai kištis ir ją išvaduoti.

Rozelina buvo gavusi nurodymą nekalbėti, bet nusprendė jį sulaužyti:

— Plektrūda, ar girdi mane?

Atsakymo nebuvo.

Tai galėjo reikšti, kad Plektrūda, supykusi dėl sniego senio nepaklusnumo, nutarė jį nubausti tylėjimu. Toks poelgis būtų visiškai atitikęs jos charakterį.

Tai galėjo reikšti ir visai ką kita.

Rozelinos galvoje tiesiog siautė audra.

Ant mumijos veido sniego sluoksnis pasidarė toks storas, kad net mirksėdama ji nebegalėjo jo nupurtyti. Kiaurymės, kurios iki tol matėsi aplink akis, išnyko.

Dienos šviesa iš pradžių dar galėjo prasiskverbti pro šydą, ir mumija regėjo nuostabią krištolo kupolo viziją už kelių milimetrų nuo jos akių vyzdžių: tai buvo gražu kaip brangakmenių lobynas.

Netrukus drobulė tapo nebepermatoma. Kandidatė į mirtininkus atsidūrė tamsoje. Tamsybės taip pat nepaprastai ją žavėjo: buvo be galo įdomu sužinoti, kad po tokiu baltumo sluoksniu karaliauja šitokia tamsa.

Po truputėlį amalgama tankėjo.

Mumija pajuto, kad oras nebecirkuliuoja. Ji norėjo atsikelti ir išsivaduoti iš šio kamšalo, bet ledinis sluoksnis sustingo sudarydamas eskimų iglu, tiksliai atitinkantį jos kūno proporcijas, ir ji suprato, kad tapo savo būsimo karsto belaisve.

Tada gyvas žmogus pasielgė, kaip elgiasi gyvas žmogus: ji suriko. Jos riksmą prislopino sniego centimetrai: iš kalniuko pasigirdo tik vos girdima dejonė.

Rozelina pagaliau ją išgirdo, puolė prie draugės ir išplėšė iš snaigių kapo, darbuodamasi savo rankomis kaip kastuvais. Pasimatė mėlynas vaiduokliško grožio veidas.

Išlikusi gyva mergaitė kliedėdama sušuko:

— Buvo nuostabu!

— Kodėl nesikėlei? Tu vos nenumirei!

— Negalėjau. Sustingęs sniegas neleido.

— Jis nebuvo sustingęs! Galėjau nukasti rankomis!

— Tikrai? Tai gal šaltis atėmė man jėgas ir nebegalėjau pajudėti.

Ji tai pasakė taip lengvabūdiškai, kad sutrikusi Rozelina pagalvojo, ar tik Plektrūda neapsimetinėja. Bet ne, juk ji tikrai visa pamėlusi. Juk neįmanoma apsimesti, kad miršti.

Plektrūda atsistojo ir dėkinga pažvelgė į dangų.

— Vis dėlto tai, kas man nutiko, buvo nuostabu!

— Tu beprotė. Nežinau, ar suvoki, kad jei ne aš, būtum jau mirusi.

— Taip, ačiū tau, tu mane išgelbėjai. Taip dar gražiau.

— Kas ten buvo gražaus?

— Viskas!

Kupina susižavėjimo mergaitė grįžo namo ir atsipirko didele sloga.

Jos draugei atrodė, kad Plektrūda dar lengvai išsisuko. Žavėjimasis šokėja vis dėlto netrukdė Rozelinai manyti, kad jos draugė kvailioja: jai vis reikėdavo vaidinti savo gyvenimą, prisigalvoti grandioziškų dalykų, neįprastų pavojų ten, kur karaliavo ramybė, ir iš jų stebuklingai išsivaduoti.

Rozelina niekaip negalėjo atsikratyti įtarimo, kad Plektrūda savo noru tūnojo po sniego drobule: ji puikiai žinojo draugės polinkius ir suprato, kad istorija nebūtų buvusi tokia nuostabi, jei draugė būtų pati išsikapsčiusi

iš sniego. Laikydamasi savo pačios susigalvotų estetinių idėjų, ji nusprendė palaukti, kol ją kas nors išgelbės. Rozelinai kilo klausimas, ar Plektrūda nesugebėtų greičiau leisti sau numirti negu nepaklusti didvyriškiems savo personažo įstatymams.

Aišku, jos įtarimai niekada nebuvo patvirtinti. Kartais ji stengdavosi sau įrodyti, jog buvo atvirkščiai: „Kad ir kaip ten būtų, ji juk šaukėsi pagalbos. Jei ji tikrai būtų beprotė, nebūtų manęs kvietusi".

Bet buvo kitų nerimą keliančių dalykų, kurie intrigavo Rozeliną. Kai jos kartu laukdavo autobuso, Plektrūda stovėdavo gatvėje, net kai ja važiuodavo mašinos. Tada Rozelina griežtu judesiu ją atitempdavo ant šaligatvio. Kaip tik tuo momentu susijaudinusi šokėjos veido išraiška rodydavo, kad jai tai malonu.

Draugė nežinojo nė ką apie tai manyti. Ją tai šiek tiek nervino. Kartą ji nutarė nebesikišti ir pažiūrėti, kas bus. Ir ji pamatė.

Tiesiai ant Plektrūdos, kuri net neketino trauktis nuo plento, lėkė sunkvežimis. Negalėjo būti, kad ji jo nematė. Bet ji nė nekrustelėjo.

Rozelina suvokė, kad draugė jai žiūri tiesiai į akis. Tačiau Rozelina vis kartojo vidinį leitmotyvą: „Tegu pati gelbėjasi, tegu pati bėga!"

Sunkvežimis pavojingai artėjo.

— Atsargiai! — sustaugė Rozelina.

Šokėja nejudėjo iš vietos, įsmeigusi akis į savo draugę.

Paskutinę sekundę Rozelina supykusi griebė ją už rankos ir ištempė iš gatvės.

Plektrūdos veidą iškreipė palaiminga šypsena.

— Tu mane išgelbėjai, — pasakė ji, giliai atsidusdama.

— Tu beprotė! — užsiplieskė Rozelina. — Sunkvežimis galėjo užvažiuoti ant mūsų abiejų. Būtum norėjusi, kad ir aš žūčiau per tave?

— Ne, — mergaitė net nustebo, lyg nė nepagalvojusi apie tokią galimybę.

— Tai daugiau niekada taip nedaryk!

Plektrūda įsikalė tai į galvą.

Širdies gilumoje mergaitė šimtus kartų pergalvojo sceną su sniegu.

Jos versija labai skyrėsi nuo Rozelinos versijos.

Iš tiesų ji buvo tokia apsigimusi balerina, kad net smulkiausias savo gyvenimo scenas išgyvendavo kaip baletą. Choreografai leisdavo, kad tragizmo jausmas jaustųsi nuolatos: tai, kas kasdieniame gyvenime atrodydavo groteskiška, tikdavo operoje ir dar labiau šokyje.

„Aš atsidaviau sniegui kieme, atsiguliau po juo, ir jis aplink mane pastatė katedrą; mačiau, kaip sniegas pamažu stato sienas, paskui skliautus, buvau mumija po katedra, skirta tik man vienai. Paskui durys užsidarė ir manęs atėjo mirtis. Ji iš pradžių buvo balta ir švelni, paskui juoda ir žiauri. Ji norėjo pasiimti mane, bet paskutinę sekundę manęs vaduoti atskubėjo mano angelas sargas".

Jau jeigu reikia būti išgelbėtai, tai geriausia, kad tai įvyktų paskutinę sekundę: taip daug gražiau. Jei draugė būtų ją išgelbėjusi anksčiau, tai būtų buvę neskoninga.

Rozelina nežinojo, kad vaidina angelo sargo vaidmenį.

Plektrūdai suėjo dvylika metų. Pirmą kartą gimtadienis jai gnybtelėjo širdį. Iki šiol kiekvieni beprisidedantys metai jai atrodydavo reikalingi: tai buvo priežastis didžiuotis, didvyriškas žingsnis į neabejotinai gražią rytdieną. O štai dvylika metų buvo lyg kažkokia riba: paskutinis nekaltas gimtadienis.

Apie trylika metų ji net nenorėjo galvoti. Paauglių pasaulis jos visiškai neviliojo. Trylikti metai turėjo būti kupini nesutarimų, nerimo, inkštirų, pirmųjų menstruacijų, liemenėlių ir kitų baisybių.

Dvylika metų buvo paskutinis gimtadienis, per kurį ji dar galėjo jaustis saugi nuo paauglystės negandų. Ji su pasimėgavimu paglostė savo lygią kaip stiklas krūtinę.

Šokėja nubėgo pasislėpti mamos glėbyje. Ši ją pamylavo, paglamonėjo, meiliai pakalbėjo, patrynė — apibėrė šimtais nuostabių švelnybių, kokias geriausios motinos tik gali duoti savo dukroms.

Plektrūda tai dievino. Iš malonumo ji net užsimerkdavo: jokia meilė, galvodavo ji, negalėtų jai taip patikti kaip motinos meilė. Mergaitės visiškai neviliojo mintis būti vaikino glėbyje. Klemansos glėbys būdavo absoliuti palaima.

Taip, bet ar mama ją mylės taip pat, kai ji bus spuoguota paauglė? Nuo tos minties jai darydavosi baisu. Ji nedrįsdavo to mamos paklausti.

Nuo tada Plektrūda ėmė puoselėti savo vaikystę. Ji buvo kaip žemės savininkė, kuri ištisus metus valdė milžiniškus plotus ir kuriai po kažkokios katastrofos iš tų val-

dų beliko mažas žemės lopinėlis. Tad, nepaisydama visų negandų, ji puoselėjo savo lobių kupiną sklypelį rūpestingai ir su meile, brangindama retas vaikystės gėles, kurias dar galėjo laistyti.

Ji pindavosi kasas ar rišdavosi uodegytes, pabrėžtinai rengdavosi tik kombinezonais su petnešom, prisiglaudusi prie krūtinės visur nešiodavosi pliušinį meškiuką, sėsdavosi ant žemės užsirišti batų raištelių.

Jai net nereikėjo stengtis vaidinti vaiką: ji elgėsi taip, kaip jai patiko, pati suprasdama, kad kitais metais taip elgtis nebegalės.

Toks elgesys gali pasirodyti keistas. Tačiau nieko keisto čia nėra vaikams ir paaugliams: jie atidžiai stebi draugus, kurių vieni skuba, o kiti atsilieka, ir paradoksaliai jais žavisi ar niekina juos. Tie, kurie sureikšmina savo atsilikimą ar savo pirmavimą, susilaukia paniekos, sankcijų, pašaipų arba, nors taip būna rečiau, įgyja didvyrių reputaciją.

Pažvelkite į šeštokų ar septintokų klasę ir paklauskite bet kurios mergaitės, kas iš jos klasiokių nešioja liemenėles: jus nustebins atsakymo tikslumas.

Plektrūdos — jau šeštokų — klasėje kai kurios mergaitės šaipėsi iš jos uodegyčių, bet šaipėsi kaip tik tos mergaitės, kurios anksčiau pradėjo nešioti liemenėles ir dėl to susilaukė daugiau patyčių negu pagyrų: tad būtų galima manyti, jog jų juokeliai kompensuodavo pavydą, kurį jos jautė matydamos plokščią šokėjos krūtinę.

Berniukai dviprasmiškai reaguodavo į liemenėlių nešiojimo pionieres: jie jas stebėdavo susidomėję ir kartu laidydavo labai paniekinančius sąmojus. Beje, šį įprotį

vyriškosios lyties atstovai išlaiko visą gyvenimą: visa gerkle šmeižti tai, kas kelia jiems nesulaikomą norą masturbuotis.

Pirmosios seksualumo apraiškos pasirodė šeštoje klasėje, įteigdamos Plektrūdai poreikį apsišarvuoti pabrėžtina nekaltybe. Ji negalėjo žodžiais išreikšti savo baimės: ji tik žinojo, kad kai kurios jos klasiokės jau jaučiasi pasirengusios „tiems keistiems dalykams", o ji tikrai dar nėra tam pasirengusi. Nesąmoningai savo vaikiškumu ji stengėsi apie tai įspėti kitus.

Lapkričio mėnesį buvo pranešta, kad klasėje bus naujokas.

Plektrūdai patiko naujokai. Ar Rozelina būtų tapusi jos geriausia drauge, jei prieš penkerius metus nebūtų buvusi naujokė? Mažoji šokėja visada pajusdavo simpatiją šiems daugiau ar mažiau sutrikusiems nepažįstamiesiems.

Sąmoningai ar ne, didžioji vaikų dalis būdavo negailestinga naujokui ar naujokei: mažiausias jų „skirtumas" (jei jis apelsiną lupdavo peiliu arba šaukdavo „mėšlas!" vietoj klasikinio „šūdas!") susilaukdavo kikenimų.

O Plektrūda žavėdavosi keistu jų elgesiu: ją apimdavo etnologės entuziazmas susidūrus su egzotiškos genties papročiais. „Kaip gražu, kaip keista, jis lupa apelsiną peiliu!" arba „Mėšlas, kaip retai tai galima išgirsti!" Ji pasitikdavo naujokus svetingai, kaip kokia taitietė europiečius jūrininkus, ir dovanodavo jiems savo šypseną vietoj gėlių vainiko ant kaklo.

Naujokas ypač keldavo gailestį, kai pasielgdavo visai netinkamai — ateidavo į naują klasę mokslo metų viduryje, užuot prisidėjęs prie grupės rugsėjo pirmąją.

Taip buvo ir su šiuo naujoku. Mažoji balerina jau buvo kuo palankiausiai nusiteikusi jo atžvilgiu, kai jis įėjo į klasę. Plektrūdos veide sustingo pasibaisėjimo ir susižavėjimo kupina išraiška.

Tai buvo Matjė Saladenas. Jam buvo skirta vieta klasės gale, prie radiatoriaus.

Plektrūda nebesiklausė nė vieno mokytojos žodžio. Ji jautė kažką nepaprasto. Jai skaudėjo krūtinės ląstą, ir jai be galo patiko šis skausmas. Šimtus kartų jai kilo noras atsigręžti ir pažiūrėti į berniuką. Paprastai ji nesivaržydama, net nemandagiai stebėdavo žmones. Dabar ji taip negalėjo.

Pagaliau atėjo pertrauka. Kitu atveju mažoji šokėja būtų priėjusi prie naujoko plačiai besišypsodama, kad jis jaustųsi laisviau. Šį kartą ji beviltiškai negalėjo pajudėti iš vietos.

O kiti vaikai liko ištikimi savo priešiškoms tradicijoms:

— Ei, tas naujokas gal kariavo Vietname, ar ką?

— Pavadinsim jį randuotuoju.

Plektrūda pajuto, kaip jai sukilo pyktis. Ji vos susilaikė nesušukusi:

— Užtilkit! Tas randas jį puošia! Dar niekad nemačiau tokio nuostabaus berniuko!

Matjė Saladeno burna buvo perrėžta į dvi dalis ilgos statmenos žaizdos, gerai susiūtos, bet krintančios į akis.

Ji buvo pernelyg didelė, kad būtų panaši į po kiškio lūpos operacijos likusį randą.

Tačiau mažajai šokėjai jokių abejonių nebuvo: tai buvo po kovos kardu likęs randas. Berniuko pavardė jai priminė *Tūkstančio ir vienos nakties* pasakas, beje, mergaitė neklydo, nes tai buvo sena persų kilmės pavardė. O tada jai pasidarė aišku, kad berniukas turi lenktą kardą. Jam, matyt, teko juo pasinaudoti, kai reikėjo kirsti kokiam nors nedoram kryžiaus žygio dalyviui, atkeliavusiam vaduoti Kristaus kapo. Prieš krisdamas po sunkios kovos ant žemės, krikščionių riteris niekšišku pasipiktinimą keliančio keršytojo gestu (juk Matjė Saladenas pasitenkino jį sukapodamas į gabalus, o tai buvo visiškai normalu tais laikais) jam perbraukė per burną špaga, visiems laikams įrašydamas jo veide šios kovos ženklą.

Naujokas buvo taisyklingų, klasikinių veido bruožų, kurie buvo ir malonūs, ir kartu šalti. Dėl to randas atrodė tik dar ryškesnis. Bežadė Plektrūda žavėjosi tuo, ką jautė.

— Tai neini pakalbinti naujoko, kaip paprastai darai? — paklausė Rozelina.

Šokėja pamanė, kad jos nešnekumas gali atkreipti visų dėmesį. Sukaupusi visą drąsą, ji giliai įkvėpė ir su sustingusia šypsena veide nuėjo prie berniuko.

Jis kaip tik stovėjo šalia bjauraus pasileidėlio, vardu Didjė, antramečio, kuris visaip bandė prisivilioti Matjė Saladeną, kad visiems galėtų girtis, jog pažįsta vieną randuotąjį.

— Labas, Matjė, — sumurmėjo mergaitė. — Mano vardas Plektrūda.

— Labas, — paprastai ir mandagiai atsakė jis.

Paprastai ji pridurdavo malonią ir banalią formulę: „Sveikas atvykęs pas mus" ar „Tikiuosi, kad tau pas mus patiks". O dabar negalėjo nieko pasakyti. Ji nusisuko ir grįžo į savo vietą.

— Keistas vardas, bet labai graži mergaitė, — pakomentavo Matjė Saladenas.

— Eik tu, šiaip sau, — žinovo tonu sumurmėjo Didjė. — Jei nori mergos, nežiūrėk į vaikus. Pažvelk į Miurielę: aš ją vadinu Didžiapape.

— Iš tiesų, — padarė išvadą naujokas.

— Nori, kad supažindinčiau?

Net nelaukęs atsakymo, jis apkabino Matjė per pečius ir nuėjo su juo prie būtybės iškila krūtine. Balerina negirdėjo, apie ką jie kalbasi. Jai burnoje pasidarė kartu.

Naktį po šio pirmojo susitikimo Plektrūda įsitvėrė vienos minties:

„Jis skirtas man. Jis mano. Jis to nežino, bet priklauso man. Aš jį pažadu sau: Matjė Saladenas skirtas man. Ir nesvarbu, ar tai bus po mėnesio, ar po dvidešimties metų. Aš prisiekiu, kad jį turėsiu".

Ji tai kartojo sau valandų valandas kaip burtažodžius, būdama tokia tikra, bet netrukus tas tikrumas išgaravo.

Jau kitą dieną klasėje ji turėjo pripažinti akivaizdų faktą: naujokas į ją nė nežiūrėjo. Ji varstė jį savo nuostabiomis akimis, bet jis nieko net nepastebėjo.

„Jeigu jis nebūtų buvęs sužeistas, būtų paprasčiausiai gražus. O su šiuo randu jis yra nuostabus", — kartojo ji sau.

Įkyri mintis apie kovoje įgytą žymę turėjo daug reikšmių, bet Plektrūda to net nenujautė. Ji manė, kad yra tikra Klemansos ir Deniso duktė, ir visiškai nieko nežinojo apie tikrąsias savo gimimo aplinkybes. Ji nežinojo, kaip žiauriai atėjo į šį pasaulį.

Tačiau kažkur, jos vidaus tamsybėse, turėjo būti sritis, persisunkusi šia žmogžudystės ir kraujo atmosfera, nes tai, ką ji jautė žiūrėdama į berniuko randą, buvo gilu lyg protėvių skausmas.

Vienintelė paguoda: jis nesidomėjo ja, bet, reikėjo pripažinti, jis nesidomėjo ir nė viena kita. Matjė Saladenas būdavo vienodos nuotaikos, jo bruožai nekito, veide neatsispindėjo niekas, išskyrus abejingą mandagumą, rodomą visiems. Jis buvo aukštas, labai liesas ir labai gležnas. Jo akys buvo išmintingos kaip žmonių, kuriems teko kentėti.

Kai kas nors ko nors jo paklausdavo, jis pamąstydavo ir visada atsakydavo labai protingai. Plektrūdai dar niekad nebuvo tekę sutikti tokio nekvailo berniuko.

Nė vieno dalyko jis neišmanė nei ypač gerai, nei baisiai prastai. Jis visur pasiekdavo tinkamą lygį, kuris jam leisdavo išlikti nepastebėtam.

Mažoji šokėja, kurios rezultatai net metams bėgant buvo lygūs nuliui, dėl to juo žavėjosi. Dar laimė, kad jai pavyko pelnyti kai kurių klasės draugų simpatijas ir šiokią

tokią pagarbą: priešingu atveju jai būtų buvę sunkiau atlaikyti reakciją, kurios susilaukdavo jos atsakymai.

— Kodėl jūs svaičiojate? — klausdavo kai kurie mokytojai, priblokšti jos šnekų.

Ji būtų norėjusi jiems pasakyti, kad taip daro ne tyčia. Bet jai atrodė, kad tai tik dar labiau pablogintų jos padėtį. Kadangi visa klasė juokdavosi kaip išprotėjusi, ji dėdavosi, jog viskas jos iš anksto apgalvota.

Mokytojai manė, kad ji didžiuojasi klasės reakcija ir stengiasi ją pakurstyti. O buvo atvirkščiai. Kai po jos ištartos kokios nors nesąmonės visa klasė pratrūkdavo juokais, jai norėdavosi prasmegti skradžiai žemę.

Štai vienas iš šimto pavyzdžių: pamokos tema buvo Paryžiaus miestas ir jo istoriniai paminklai. Mokytoja Plektrūdai uždavė vieną klausimą apie Luvrą. Teisingas atsakymas turėjo būti: „Karuselės triumfo arka", o mažoji atsakė:

— Kadeto Ruselio triumfo arka.

Klasė, išgirdusi šią nesąmonę, ėmė ploti lyg entuziastinga publika, sveikinanti savo juokdarį.

Plektrūda suglumo. Ji akimis ieškojo Matjė Saladeno. Ji išvydo, kad ir jis nuoširdžiai leipsta juokais. Ji atsiduso su palengvėjimu ir apmaudžiai: su palengvėjimu, nes galėjo būti blogiau; apmaudžiai, nes iš jo tikėjosi visiškai ko kito.

„O, kad jis galėtų pamatyti, kaip aš šoku baletą!" — galvojo ji.

Deja. Kaip jam atskleisti savo talentą? Juk ji neis pas jį ir tiesiai šviesiai neišdrošs, kad yra savo kartos baleto žvaigždė.

Didžiausia bėda buvo tai, kad Matjė Saladenas susitikinėjo tik su Didjė. O iš šio nedorėlio visiškai nebuvo galima tikėtis, kad jis naujokui apie tai papasakos: Plektrūda ir baletas Didjė rūpėjo kaip pernykštis sniegas. Jis galėjo pasakoti tik apie nepadorius žurnalus, futbolą, cigaretes ir alų. Būdamas metais vyresnis už kitus, jis vaidino suaugusįjį, teigė, kad skutasi, nors tuo buvo sunku patikėti, ir gyrėsi, kaip jam sekasi su merginom iš septintos ir aštuntos klasės.

Visiškai neaišku, kodėl Matjė Saladenas draugavo su tokiu menkysta. Bet aišku buvo viena, kad jam iš to nebuvo jokios naudos: jis draugavo su Didjė, nes Didjė norėjo puikuotis jo draugija. Antrametis naujokui visiškai nerūpėjo. Jis tiesiog jam netrukdė.

Vieną gražią dieną, sukaupusi visą drąsą, per pertrauką Plektrūda priėjo pasikalbėti su savo didvyriu. Ji išgirdo save beklausiant, koks dainininkas jam patinka.

Jis maloniai atsakė, kad nėra jokio jam patinkančio dainininko ir kad dėl tos priežasties jis su keliais draugais subūrė roko muzikos grupę:

— Renkamės mano tėvų garaže ir kuriame tokią muziką, kokios norėtume klausytis.

Plektrūda vos nenualpo iš susižavėjimo. Ji buvo pernelyg įsimylėjusi, kad galėtų mąstyti, tad nepasakė to, ką būtų norėjusi pasakyti:

— Norėčiau kada nors pasiklausyti, kaip jūs grojate.

Ji negalėjo ištarti nė žodžio. Dėl to Matjė Saladenas priėjo prie išvados, kad jai tai neįdomu; taigi jis jos ne-

pakvietė į garažą. Jeigu jis būtų ją pakvietęs, ji nebūtų praradusi septynerių savo gyvenimo metų. Menko reikalo liūdnos pasekmės.

— O kokia muzika tau patinka? — paklausė berniukas.

Košmaras! Ji dar buvo to amžiaus, kai klausomasi tos muzikos, kurios klausosi tėvai. Denisui ir Klemansai labiausiai patiko geros prancūziškos dainos, Barbara, Leo Ferė, Žakas Brelis, Seržas Redžiani, Šarlis Trenė: jeigu ji būtų paminėjusi vieną jų, tai būtų buvęs puikus ir didelės pagarbos vertas atsakymas.

Bet Plektrūda susigėdo: „Dvylikos metų tu net neturi savo pomėgių! Juk negali jam pasakyti, kad jų klausaisi, tai tavo tėvų muzika".

Deja, ji visiškai nežinojo, kokie geriausi aštuntojo dešimtmečio dainininkai. Ji buvo girdėjusi tik vieną vardą, jį ir paminėjo:

— Deivas*.

Matjė Saladeno reakcija nebuvo pati blogiausia: jis nusikvatojo. „Be jokios abejonės, ši mergaitė yra smagi!" — pagalvojo jis.

Ji galėjo pasinaudoti tuo juoku. Deja, šį juoko protrūkį ji suprato kaip pažeminimą. Plektrūda nusisuko ir nuėjo. „Daugiau niekada su juo nesikalbėsiu", — pasakė ji sau.

Mergaitei prasidėjo nuosmukio periodas. Jos mokymosi rezultatai, ir taip jau visada blogi, pasidarė katastrofiš-

* Dave (g. 1944) — olandų kilmės dainininkas, mėgstamas prancūzų.

ki. Genijaus reputacijos, iki šiol trikdžiusios mokytojus, nebepakako.

Plektrūda ir pati įpylė alyvos į ugnį: atrodė, kad ji nutarė tapti mokymosi savižude. Ne be tam tikro svaigulio ji daužėsi į niekam netikimo sieną ir skaldė ją į šipulius.

Į mokytojų klausimus ji atsakydavo pasibaisėtinai ne tyčia: jos vienintelis apsisprendimas buvo nebekontroliuoti savęs. Nuo šiol ji leis sau plaukti pasroviui, sakys tai, ką jai padiktuos bukagalviškas vidinis balsas, ne daugiau ir ne mažiau. Tikslas buvo ne patraukti dėmesį (net jeigu, būkime atviri, tai jai ir patiko), o būti atstumtai, nebereikalingai, išmestai kaip kokiam svetimkūniui, kas ji ir buvo.

Visa klasė susižavėjusi klausydavosi jos nesąmonių per geografiją („Nilo upė išteka iš Vidužemio jūros ir niekur neįteka"), geometriją („status kampas užverda devyniasdešimties laipsnių"), gramatiką („būtojo laiko dalyvis yra derinamas prie moterų, nebent grupėje būtų nors vienas vyras"), istoriją („Liudvikas XIV tapo protestantu, kai vedė Nanto Editą"*) ir biologiją („katės akys lytiškai subrendusios, o nagai regi naktį").

Šiomis nesąmonėmis žavėjosi ir pati mergaitė. Iš tiesų, tokias kvailystes ji sakė ne be ekstaziškos nuostabos: pati negalėjo atsistebėti, kad turi tiek siurrealistinių perliukų, ir suvokė, kad jų yra begalė.

O mokiniai buvo įsitikinę, kad toks Plektrūdos elgesys — grynų gryniausia provokacija. Kaskart, kai moky-

* 1598 m. buvo išleistas Nanto ediktas, kuriuo Henrikas IV pripažino protestantams sąžinės laisvę Prancūzijoje.

toja ko nors paklausdavo mergaitės, jie sulaikydavo kvėpavimą ir žavėdavosi jos natūraliu įžūlumu, su kuriuo ji pateikdavo savo radinius. Jie manė, kad jos tikslas yra pasityčioti iš mokslo įstaigų, ir plojo jai už drąsą.

Garsas apie ją peržengė klasės ribas. Per pertrauką visa mokykla subėgdavo paklausti šeštos klasės mokinių, „kokia yra naujausia Plektrūdos nesąmonė". Apie jos žygdarbius buvo kalbama kaip herojinėje poemoje.

Išvada visada būdavo ta pati:

— Na ji ir pavaro!

— Na tu ir pavarai! — užsiplieskė tėvas, pamatęs jos pažymių knygelę.

— Aš nebenoriu eiti į mokyklą, tėveli. Mokykla ne man.

— Nieko nebus, tai neįmanoma!

— Aš noriu šokti Paryžiaus operos teatro žiurkyčių mokykloj.

Motina to nepraleido negirdom.

— Ji teisi! — pasakė Klemansa.

— Negana visko, tu ją gini?

— Žinoma! Mūsų Plektrūda — talentinga šokėja! Dabar jos toks amžius, kai ji turi šokiui atsiduoti kūnu ir siela! Kam jai ir toliau gaišti laiką mokantis būtojo laiko dalyvius?

Tą pačią dieną Klemansa paskambino į žiurkyčių mokyklą.

Mergaitės šokių mokykla šią žinią sutiko entuziastingai:

— Mes tikėjomės, kad priimsite tokį sprendimą! Ji tam sukurta!

Plektrūdai buvo parašytos rekomendacijos, kuriose apie mergaitę buvo kalbama kaip apie būsimą Pavlovą.

Operos teatras ją pakvietė į egzaminą. Klemansa suspiegė gavusi kvietimą, nors jis nieko nereiškė.

Paskirtą dieną Plektrūda su mama sėdo į metro traukinį. Klemansos širdis daužėsi labiau nei mergaitės, kai jos atvyko į žiurkyčių mokyklą.

Po dviejų savaičių Plektrūda gavo laišką, pranešantį, kad ji priimta į garsiąją mokyklą. Tai buvo nuostabiausia diena jos mamos gyvenime.

Rugsėjo mėnesį ji atsidurs Operos teatro internate. Mergaitė gyveno kaip sapne. Priešais ją tuoj atsivers nepaprasta lemtis.

Buvo balandžio mėnuo. Denisas primygtinai prašė, kad mergaitė sėkmingai baigtų mokslo metus:

— Tada galėsi sakyti, kad sustojai perėjusi į septintą klasę.

Mergaitei tokia apgaulė pasirodė juokinga. Bet iš meilės tėvui ji pasistengė ir šiaip ne taip patenkinamais pažymiais baigė mokslo metus. Dabar jai visi buvo malonūs.

Visa mokykla žinojo, kodėl ji išeina, ir tuo didžiavosi. Net tie mokytojai, kuriems Plektrūda buvo tikras košmaras, skelbėsi visada jautę, jog ši mergaitė geniali.

Klasės vadovai gyrė jos grakštumą, valgyklos moterys liaupsino jos nevalgumą, fizinio auklėjimo (per tas pamokas Plektrūda išsiskirdavo savo silpnumu) mokytoja kalbėjo apie jos lankstumą ir raumenų smulkumą; negana to, tie mokiniai, kurie jos nekentė nuo pat pirmos klasės, gyrėsi esą jos draugai.

Deja, vienintelis žmogus klasėje, kuriam šokėja norėjo padaryti įspūdį, terodė mandagų susižavėjimą. Jeigu ji būtų geriau pažinojusi Matjė Saladeną, būtų žinojusi, kodėl jo veidas toks bejausmis.

Iš tiesų berniukas galvojo: „Kaip gaila! Maniau, kad turiu penkerius metus savo tikslui pasiekti! O dabar ji taps žvaigžde! Aišku, daugiau niekada jos nepamatysiu. Jeigu ji bent būtų buvusi mano draugė, turėčiau dingstį pabandyti su ja susitikti ateity. Bet niekad nepabandžiau su ja susidraugauti, tad dabar negaliu elgtis kaip tie kaimiečiai, kurie apsimeta, kad ją dievina, kai sužinojo, kas jos laukia".

Paskutinę mokslo metų dieną Matjė Saladenas šaltai su ja atsisveikino.

„Laimė, kad palieku mokyklą, — atsiduso šokėja. — Jo nebematysiu ir galbūt mažiau apie jį galvosiu. Juk jam visiškai tas pats, kad aš išeinu!"

Tą vasarą jie niekur nevažiavo atostogų, nes žiurkyčių mokykla brangiai kainavo. Namuose be perstojo skambėjo telefonas: skambino kaimynai, dėdės, draugai, kolegos, norintys ateiti pažiūrėti fenomeno.

— Negana to, kokia ji graži! — sušukdavo jie, pamatę ją.

Plektrūda norėjo kuo greičiau patekti į internatą, kad išvengtų šio nuolatinio žioplių srauto.

Norėdama prasiblaškyti, ji vis galvojo apie savo nelaimingą meilę. Kieme užmerkusi akis įlipdavo į savo medžio, kurio kamieną dažnai apkabindavo, viršūnę. Prisigalvodavo įvairiausių istorijų, ir vyšnios medis virsdavo Matjė Saladenu.

Plektrūda atsimerkdavo ir suvokdavo, kaip kvailai elgiasi. Ji įsiusdavo: „Kaip kvaila būti dvylikos su puse metų ir patikti visiems, išskyrus Matjė Saladeną!"

Naktį savo lovoje ji prisigalvodavo dar įdomesnių istorijų: Matjė Saladenas ir ji, uždaryti statinėje, būdavo įmetami į Niagaros krioklius. Statinė suduždavo į uolas, ir tai ji, tai jis paeiliui būdavo sužeisti ar be sąmonės ir kurį nors reikėdavo gelbėti.

Abu variantai turėdavo teigiamų pusių. Kai reikėdavo gelbėti ją, jai be galo patikdavo, kad jis neria į pačius sūkurius jos ieškoti, kad ją apkabina ir grąžina į gyvenimą, o paskui ant stataus kranto daro jai dirbtinį kvėpavimą; kai sužeistas būdavo jis, ji ištraukdavo jį iš vandens, prisigalvodavo, kad jis sužeistas, ir laižydavo jo žaizdų kraują, jau džiaugdamasi naujais randais, padarysiančiais jį dar gražesnį.

Galiausiai jai pašiurpdavo oda iš geismo, ir jis vesdavo ją iš proto.

Rugsėjo pirmosios ji laukė kaip išsivadavimo. O ta diena buvo vaiko įkalinimas.

Ji žinojo, kad žiurkyčių mokykloje karaliauja geležinė drausmė. Tačiau tai, ką ji ten pamatė, nė iš tolo neprilygo pačioms baisiausioms jos nuojautoms.

Plektrūda visada būdavo pati liekniausia iš visų žmonių, tarp kurių jai tik tekdavo atsidurti. Čia ji buvo „normali". Tos, kurios čia buvo vadinamos lieknomis, už internato ribų būtų buvusios „skeletai". O tos, kurios normaliame pasaulyje būtų atrodžiusios įprastų kūno proporcijų, tarp šių sienų buvo vadinamos „storomis karvėmis".

Pirmoji diena priminė mėsinę. Kažkokia plona ir sena mėsininkė atėjo apžiūrėti mokinių, lyg jos būtų buvusios mėsos gabalai. Ji mergaites suskirstė į tris kategorijas ir išrėžė tokią kalbą:

— Plonosios. Viskas gerai, ir toliau būkite tokios pačios. Normaliosios. Gerai, bet nepaleisiu jūsų iš akių. Storosios karvės, arba suplonėjat, arba einat lauk: čia kiaulėms nėra vietos.

Šiuos malonius rėkavimus palydėjo kvailas „plonųjų" juokas: atrodė, kad juokiasi lavonai. „Kokios jos baisios!" — pagalvojo Plektrūda.

Viena „stora karvė", graži, visiškai normalių proporcijų mergaitė, pratrūko raudoti. Senė priėjo prie jos ir aprėkė tokiais žodžiais:

— Kad čia nebūtų jokių ašarų! Jei nori toliau kimšti ledinukus įsikibusi mamai į sijoną — prašom, niekas tavęs čia nelaiko!

Paskui jaunieji mėsos gabalai buvo pamatuoti ir pasverti. Plektrūdos, kuriai po mėnesio turėjo sueiti trylika metų, ūgis buvo vienas metras penkiasdešimt penki centimetrai, o svoris — keturiasdešimt kilogramų. Tai nebuvo daug, ypač turint omeny tai, kad jos kūnas buvo raumeningas, kaip kiekvienos save gerbiančios šokėjos; tačiau jai buvo pareikšta, kad tai „maksimalus svoris, ir jo nereikėtų viršyti".

Visoms šioms mergaitėms pirmoji diena žiurkyčių mokykloje padarė įspūdį, kad jos staiga žiauriai išmestos iš vaikystės: dar vakar jų kūnai buvo mylimi augalai, kurie buvo laistomi ir branginami ir kurių augimo buvo tikimasi kaip nuostabaus natūralaus reiškinio, gražaus rytojaus garanto, nes jų šeimos buvo derlingos žemės sodas, kuriame gyvenimas buvo lėtas ir lepus. O dabar staiga jos pasijuto raunamos iš drėgno juodžemio ir perkeliamos į sausą dirvą, ir kažkokia ragana skvarbiomis Tolimųjų Rytų specialistės akimis aiškino, kad toks ir toks stiebelis turi būti ilgesnis, tokia ir tokia šaknis smailesnė ir kad jos tokios ir bus, savo valia ar prievarta, nes jau seniai tam yra taikomi specialūs metodai.

Čia net nereikėjo tikėtis švelnumo iš suaugusiųjų: paskutinių vaikystės minkštimų tykojo tikri skalpeliai. Akimirksniu mergaitėms teko perskristi laiką ir erdvę: per kelias sekundes jos nusikėlė iš antrojo tūkstantmečio pabaigos Prancūzijos į viduramžių Kiniją.

Per švelniai buvo pasakyta, kad šiose patalpose karaliavo geležinė drausmė. Treniruotės prasidėdavo anksti ry-

te ir baigdavosi vėlai vakare. Būdavo nedidelės pertraukėlės, skirtos pavalgymui, kuris nebuvo vertas tokio pavadinimo, ir pamokoms, per kurias mergaitės taip mėgaudavosi kūno poilsiu, kad net pamiršdavo, jog reikia intelektualinių pastangų.

Laikydamosi tokio režimo, visos mergaitės suliesėjo, net ir tos, kurios jau buvo per liesos. Pastarosios, toli gražu dėl to nesirūpindamos, kaip būtų susirūpinę sveiko proto žmonės, tuo labai džiaugėsi. Čia niekada nebūsi per daug perkarusi.

Priešingai, nei buvo galima pagalvoti pirmąją mokslo metų dieną, ne svoris čia buvo pagrindinis rūpestis. Kūnai būdavo tokie pervargę nuo nesibaigiančių pratimų, kad vienintelė mergaičių mintis būdavo tiesiog atsisėsti. Tos valandėlės, kai raumenys ilsėdavosi, būdavo išgyvenamos kaip stebuklai.

Vos tik atsikėlusi Plektrūda laukdavo, kada galės eiti miegoti. Ta akimirka, kai visai nakčiai lovai būdavo patikimi iš nuovargio net skaudantys kaulai, būdavo tokia viliojanti, kad negalėjai net pagalvoti apie kitą dalyką. Toks būdavo vienintelis mergaičių atsipalaidavimas; o valgymas, atvirkščiai, keldavo vien nerimą. Mokytojai taip buvo mergaitėms išpeikę maistą, kad net vidutiniškas maistas joms atrodė labai skanus. Šokėjos žiūrėdavo į jį su siaubu, šlykštėdamosi jo keliamu apetitu. Vienas suvalgytas kąsnelis būdavo be reikalo suvalgytas kąsnelis.

Labai greitai Plektrūda ėmė abejoti. Ji atėjo į šią įstaigą tapti balerina, o ne taip prarasti gyvenimo džiaugsmą, kad didžiausia jos svajonė būtų miegas. Čia ji dary-

davo šokių pratimus nuo ryto iki vakaro net nejausdama, kad šoka: ji buvo kaip rašytojas, negalintis rašyti ir turintis be paliovos studijuoti gramatiką. Žinoma, gramatika yra svarbus dalykas, bet tik tada, kai gali rašyti. Iš jos atėmus šį tikslą, gramatika lieka bevaisis taisyklių rinkinys. Niekada Plektrūda nesijautė tokia netikra šokėja kaip atėjusi į žiurkyčių mokyklą. Per baleto pamokas, kurias ji lankė prieš tai, būdavo skiriama laiko šiokiai tokiai choreografijai. Čia būdavo daromi pratimai, ir tiek. Lazda galiausiai pradėjo asocijuotis su katorga.

Atrodė, kad sutrikusios jaučiasi didžioji dalis mergaičių. Nė viena apie tai nekalbėjo, tačiau buvo justi, kaip tarp jų plinta nusiminimas.

Kai kurios paliko mokyklą. Atrodė, kad valdžia to tikėjosi. Išėjus vienoms mergaitėms, išeiti užsinorėdavo ir kitos. Tokia spontaniška atranka džiugino mokytojus ir skaudino Plektrūdą, kuriai kiekvienos mergaitės išėjimas prilygo jos mirčiai.

Atsitiko tai, kas turėjo atsitikti: ir ją apėmė pagunda mesti mokyklą. To padaryti neleido tik neaiški nuojauta, kad motina jai dėl to priekaištautų ir kad net patys nuoširdžiausi paaiškinimai nieko nepadėtų.

Be abejo, mokyklos vadovai laukė, kol mokyklą paliks tam tikras mergaičių skaičius, nes vieną gražią dieną staiga jų elgesys pasikeitė. Mokinės buvo sukviestos į didesnę nei paprastai salę ir pirmiausia joms buvo pasakyta:

— Pastaruoju metu jums teko matyti, kaip daugelis mergaičių išeina iš mokyklos. Gal neisime taip toli ir ne-

sakysime, kad mes sąmoningai tai skatinome, bet ir neapsimetinėsime, kad labai dėl to apgailestaujame.

Tada stojo tyla, kurios vienintelis tikslas, be jokios abejonės, buvo priversti mergaites pasijusti nejaukiai.

— Tos, kurios išėjo, parodė, kad nelabai nori šokti; tikriau tariant, jos parodė, kad joms nepakanka tikroms šokėjoms reikalingos kantrybės. Ar žinote, kokią išėjimo priežastį nurodė kai kurios vištelės? Kad jos atėjo šokti, o čia nešoko. Ką gi jos įsivaizdavo? Kad poryt galės mums parodyti *Gulbių ežerą?*

Plektrūda prisiminė mamos dažnai sakomą priežodį: „Mušti šunį, kai šalia yra vilkas". Čia taip ir buvo: mokytojai kaip tik niršo ant tų, kurios nebuvo pačios blogiausios.

— Teisę šokti reikia nusipelnyti. Šokti, šokti scenoje žiūrovams yra didžiausia laimė pasaulyje. Tiesą pasakius, net be žiūrovų, net be scenos šokti yra absoliutus svaigulys. Toks didelis džiaugsmas pateisina žiauriausias aukas. Čia mūsų auklėjimo tikslas — pateikti jums šokį tokį, koks jis yra: tai ne priemonė, o atpildas. Būtų nedora leisti šokti mokinėms, kurios nebūtų to nusipelniusios. Aštuonios valandos per dieną pratimų prie lazdos ir bado dieta pasirodys sunku tik toms, kurios nepakankamai nori šokti. Tad tegu išeina tos, kurios dar nori išeiti!

Daugiau nė viena neišėjo. Mintį visos puikiai suprato. Taigi galima susitaikyti su baisiausiomis disciplinomis, jei tik jos jums būtų paaiškintos.

Netrukus mergaitės susilaukė atpildo: jos šoko.

Suprantama, tai buvo vieni niekai. Bet jau vien tai, kad buvo galima atsitraukti nuo lazdos ir lėkti, žiūrint kitiems, į salės vidurį, ten kelias akimirkas suktis ir jausti, kaip tavo kūnas yra įvaldęs tuos žingsnius, vedė iš proto. Jeigu dešimt sekundžių galėjo suteikti tiek malonumo, mergaitės net nelabai drįso svajoti, ką jaustų šokdamos dvi valandas.

Pirmą kartą Plektrūdai pagailo Rozelinos, kuri nebuvo priimta į žiurkyčių mokyklą. Ji taip ir liks visiems laikams eilinė mergina, kuriai šokis bus pramoga. Dabar Plektrūda dėkojo Dievui už mokytojų, kurie ją išmokė, kad šitas menas yra kaip religija, griežtumą.

Tai, kas iki šiol jai kėlė pasipiktinimą, dabar atrodė normalu. Kad jas marina badu, valandų valandas kamuoja prie lazdos versdami kartoti žingsnius, kad jas plūsta, vadina storomis karvėmis mergaites, neturinčias jokių apvalumų, dabar atrodė visiškai suprantama.

Buvo daug dar blogesnių dalykų, dėl kurių jai iš pradžių norėjosi rėkti, kad pažeidžiamos žmogaus teisės, bet dabar tai nekėlė jokio pasipiktinimo. Tos, kurioms brendimo požymiai pasireikšdavo anksčiau nei kitoms, jautėsi turinčios gerti draudžiamas tabletes, stabdančias kai kuriuos paauglystės pokyčius. Atlikusi nedidelę apklausą, Plektrūda sužinojo, kad žiurkyčių mokykloje nė vienai mergaitei nebūna menstruacijų, net vyresniųjų klasių merginoms.

Ji apie tai slapta pasišnekėjo su viena vyresniųjų, ir ši jai pasakė:

— Didžiajai daliai mergaičių tablečių net nereikia: nuolatinio neprivalgymo pakanka sustabdyti menstruaciniam ciklui ir fiziniams pokyčiams, kurie sukelia menstruacijų atsiradimą. Tačiau yra kelios užsispyrėlės, kurioms vis dėlto pavyksta subręsti, nors jos ir badauja. Jos turi gerti garsiąsias tabletes, stabdančias menstruacijas. Higieninio paketo šioje mokykloje neįmanoma rasti.

— Nėra mergaičių, slepiančių, kad joms būna menstruacijos?

— Juokauji! Jos žino, kad joms tai neparanku. Tad jos pačios prašo tablečių.

Tas pokalbis tada tiesiog sukrėtė Plektrūdą. Dabar ji ramiai žiūrėdavo į pačias baisiausias manipuliacijas, spartietiški mokyklos įstatymai jai jau atrodė nuostabūs.

Jos protas jau buvo užvaldytas tiesiogine žodžio prasme: po mokytojų jungu viskas atrodė pateisinama.

Laimei, jos galvoje skambėjo dar netolimos vaikystės balsas, labiau linkęs protestuoti nei paauglystės, balsas ir gelbėdavo ją, šnabždėdamas pasibaisėtinus dalykus: „Ar žinai, kodėl ši mokykla vadinasi žiurkyčių mokykla?" Sakoma, čia taip vadinamos mokinės. Bet iš tiesų čia taip vadinami mokytojai. Taip, jie yra žiurkės, šykštuoliai su dideliais atsikišusiais dantimis, kad galėtų nuo balerinų kūnų graužti mėsą. Mes vertos pagarbos, nes aistringai mėgstame šokį, o jie šokiui nejaučia jokios aistros: jiems, toms tikroms žiurkėms, rūpi tik kaip mus apgremžti, mus suėsti. Žiurkės visada šykščios, o, jeigu

jos šykštėtų tik pinigų! Jos šykšti visko: grožio, malonumo, gyvenimo ir net baleto! Nesąmonė, kad joms patinka šokis! Jos yra didžiausi jo priešai! Jos pasirinktos todėl, kad nekenčia baleto, tyčia, nes jeigu joms baletas patiktų, mums viskas būtų pernelyg lengva. Mėgti tai, kas patinka mokytojui, būtų pernelyg natūralu. Čia iš mūsų reikalaujama nežmoniškų dalykų: aukotis menui, kurio nekenčia mūsų mokytojai, kurį šimtą kartų per dieną išduoda jų menkaprotiškumas. Baletas — tai polėkis, grakštumas, kilnumas, aukščiausia dovana — visiška žiurkės proto priešingybė".

Robert žodynas jai pateikė trūkstamo peno. Gardžiuodamasi ir mėgaudamasi Plektrūda perskaitė: „kanalizacijų žiurkė, būti panašiam į žiurkę, žiurkės snukis, godus, šykštus kaip žiurkė". Taip, tikrai mokykla buvo verta šio vardo.

Tačiau šlykščių mokytojų parinkimas buvo ir sveikas dalykas. Mokykla manė, ir pagrįstai, kad skatinti balerinas būtų buvę amoralu. Šokis, absoliutus menas, reikalavo visiškai atiduoti save. Tad buvo būtina išbandyti vaikų motyvaciją, iki pamatų žlugdant jų idealą. Tos, kurios neatlaikys, niekada neturės žvaigždės proto jėgos. Tokios priemonės, kad ir kokios siaubingos buvo, kilo iš etikos viršūnės.

Tik mokytojai to nežinojo. Jie nebuvo informuoti apie aukščiausią savo sadizmo misiją ir ją vykdė grynai norėdami pakenkti.

Štai šitaip slapta Plektrūda išmoko šokti ir prieš jų valią.

Per tris mėnesius ji numetė penkis kilogramus. Ji tuo džiaugėsi. Tuo labiau kad buvo pastebėjusi nepaprastą reiškinį: nusileidusi žemiau simbolinės keturiasdešimties kilogramų kartelės, ji atsikratė ne tik svorio, bet ir jausmų.

Matjė Saladenas. Šis vardas anksčiau ją perkeldavo į transo būseną, o dabar ji likdavo šalta kaip ledas. Vis dėlto berniuko nuo mokyklos laikų ji nebuvo sutikusi ir nieko apie jį negirdėjo, tad jis net negalėjo jos nuvilti. Ji nesutiko nė kitų berniukų, kurie būtų ją privertę pamiršti mylimąjį.

Tačiau ją taip atšaldė ne praėjęs laikas. Trys mėnesiai nebuvo ilgas laiko tarpas. Be to, ji pernelyg gerai pažinojo save, kad nepastebėtų sąsajų tarp priežasčių ir pasekmių: su kiekvienu numestu kilogramu ištirpdavo ir dalelė jos meilės. Jai visai jos nebuvo gaila, atvirkščiai: kad galėtų gailėtis, jai būtų reikėję turėti jausmų. Ji džiaugėsi atsikračiusi dvejopo nešulio: penkių kilogramų ir šios varžančios aistros.

Plektrūda sau pažadėjo nepamiršti svarbaus dėsnio: meilė, sielvartas, geismas, susižavėjimas — visos šios nesąmonės buvo ligos, kuriomis susirgdavo daugiau nei keturiasdešimt kilogramų sveriantys kūnai.

Jeigu kada nors atsitiks tokia nelaimė, kad ji vėl turės apkūnaus žmogaus svorį, ir jeigu dėl to jausmai vėl pradės kankinti jos kūną, ji žinos vaistus nuo tokios juokingos patologijos: nebevalgyti, numesti tiek svorio, kad būtų mažiau nei keturiasdešimt kilogramų.

Kai sveri trisdešimt penkis kilogramus, gyvenimas yra kitoks: svarbiausias dalykas — nugalėti fizinius die-

nos išbandymus, išdalinti savo energiją taip, kad jos pakaktų aštuonioms pratimų valandoms, drąsiai atsispirti valgymo pagundai, išdidžiai slėpti, jog tavo jėgos išsekusios, — ir pagaliau šokti, kai to esi nusipelnęs.

Šokis buvo vienintelė transcendencija. Jis visiškai pateisindavo tokią bevaisę egzistenciją. Žaidimas savo sveikata neturėjo reikšmės, jei tik buvo galima pajusti tą neįtikėtiną jausmą, kuris apimdavo skrydžio metu.

Kalbant apie klasikinį šokį, dažnai susiduriama su tokiu nesusipratimu. Daugeliui žmonių klasikinis šokis — tik juokingas balerinų sijonų ir rožinių batelių, manieringo vaikštinėjimo ant pirštų galų ir skraidymo subtilybių pasaulis. Blogiausia, kad taip ir yra: klasikinis šokis kaip tik toks.

Bet ne tik toks. Išmeskite iš baleto tą sentimentalų maivymąsi, tiulio sijonus, baleto akademizmą ir romantiškus perukus: pripažinsite, kad kažkas liks, ir tas kažkas yra be galo svarbu. To įrodymas — geriausių šiuolaikinio šokio šokėjų galim rasti klasikinio šokio mokykloje.

Nes baleto gralis — tai skrydis. Joks mokytojas jo taip nenusako bijodamas atrodyti kaip įsiutęs beprotis. Bet tie, kas išmoko sisono, antreša, gran žetė pirmyn technikos, nebegali abejoti: juos stengiamasi išmokyti skrydžio meno.

Jeigu pratimai prie lazdos tokie nuobodūs, tai tik todėl, kad lazda yra lakta. Kai svajoji pakilti, tiesiog siunti,

kad esi priverstas valandų valandas būti įsikibęs į medžio gabalą, nors jauti, kaip tavo galūnės veržiasi į laisvę.

Iš tiesų lazda atitinka apmokymą, kokį paukščiukai gauna lizde: jie yra mokomi išskleisti sparnelius prieš pradėdami jais naudotis. Paukščiukams pakanka kelių valandų. Tačiau jeigu koks nors žmogus ketina įgyvendinti neįtikėtiną sumanymą pakeisti savo prigimtį ir išmokti skraidyti, nieko keista, kad jis turi tam skirti kelerius sekinančių pratimų metus.

Už tai jis susilauks visas viltis pranoksiančio atpildo, tos valandos, kai jam bus suteikta teisė palikti laktą — lazdą — ir pulti į erdvę. Skeptiškas žiūrovas gal nemato, kas vyksta klasikinio šokio šokėjos kūne kaip tik tuo momentu: tai tikra beprotybė. Ir tai, kad tas pamišimas paklūsta geležiniam kodeksui ir drausmei, nesumažina beprotiškosios reikalo pusės: klasikinis baletas yra visuma metodų, siekiančių parodyti, kad žmogaus skrydžio idėja yra įmanoma ir protinga. Tad kaip galima stebėtis groteskiškais ar net juoką keliančiais apdarais, su kuriais šokamas tas šokis? Ar tikrai tikima, kad toks beprotiškas sumanymas gali būti sveiko proto žmonių sumanymas?

Šis ilgas intarpas yra skiriamas tiems, kam baletas kelia tik juoką. Jie turi iš ko juoktis, bet tegu nesitenkina vien juoku: klasikinis šokis slepia ir bauginantį idealą.

O to idealo žalos grėsmė jauno žmogaus protui prilygsta stipriųjų narkotikų daromai žalai.

Per Kalėdas reikėjo trumpas atostogas praleisti šeimoje.

Nė viena žiurkyčių mokyklos mokinė tuo nesidžiaugė. Atvirkščiai, ta perspektyva joms kėlė baimę. Atostogos: kokia iš jų galėjo būti nauda? Jos buvo pateisinamos tais laikais, kai gyvenimo tikslas būdavo malonumas. Bet tas periodas, vaikystė, jau buvo praėjęs: šiuo metu vienintelė gyvenimo prasmė buvo šokis.

O gyvenimas šeimoje, daugiausia susidedantis iš valgymo ir nieko neveikimo, prieštaravo naujiems įsitikinimams.

Plektrūda pamanė, kad ir tai reiškia atsisveikinimą su vaikyste: nebesidžiaugimas artėjančiomis Kalėdomis. Tai jai nutiko pirmą kartą. Ne be reikalo ji pernai taip bijojo trylikos metų. Ji iš tiesų pasikeitė.

Tai pripažino visi. Jos lieknumas visus sukrėtė: vienintelė mama tuo žavėjosi. Denisas, Nikolė, Beatričė ir Rozelina, kuri taip pat buvo pakviesta, tai pasmerkė:

— Tavo veidas kaip peilio geležtė.

— Juk ji balerina, — užginčijo Klemansa. — Nereikėjo tikėtis, kad ji pas mus sugrįš apvaliais skruostais. Brangute, tu be galo graži.

Be jos liesumo, juos visus taip sutrikdė kitas, esmingesnis pokytis, kad jie nesugalvojo, kaip jį pavadinti. Gal tiesiog jie nedrįso žodžiais išreikšti to pasikeitimo, nes jis buvo nemalonus: Plektrūda neteko savo žvalumo. Mergaitei, kuri visada buvo linksmas vaikas, dabar stigo to gyvumo, kuris buvo jai būdingas.

„Be abejo, ją paveikė susitikimas su mumis", — pagalvojo Denisas.

Bet tas įspūdis dienoms bėgant stiprėjo. Lyg šokėjos čia nebūtų buvę: ji buvo maloni, bet nepajėgė nuslėpti savo abejingumo.

Ir valgymas, atrodo, ją kankino. Visi buvo įpratę prie to, kad ji valgo labai mažai; o dabar ji beveik visiškai nieko nenurydavo, visi jautė, kad ji įsitempusi visą tą laiką, kai sėdi prie stalo.

Jeigu šeima būtų galėjusi matyti, kas darosi Plektrūdos galvoje, jie būtų dar labiau sunerimę.

Visų pirma jos sugrįžimo dieną jie visi jai pasirodė nutukę. Net Rozelina, liekna paauglė, jai pasirodė storulė. Plektrūda nusistebėjo, kodėl jie nieko nedaro, kad numestų antsvorį.

Svarbiausia, pagalvojo ji, kaip jie pakenčia tokį tuščią savo gyvenimą, tokį ramų ir betikslį pasyvumą. Ji palaimino savo sunkią egzistenciją ir vargus: ji bent jau kažko siekė. Tai nereiškė, kad ji garbino kančią, bet jai reikėjo prasmės: tuo ji jau buvo paauglė.

Kai mergaitės liko vienos, Rozelina papasakojo Plektrūdai šimtus istorijų apie jų klasę. Ji tiesiog nenustygo vietoje:

— Žinai ką? Vanesa draugauja su Fredu! Taip taip, su tuo tipeliu iš aštuntos klasės!

Ji labai greitai nusivylė, nes jos pasakojimas nesusilaukė sėkmės:

— Jų klasėje tu mokeisi ilgiau nei aš, o tau nusipjaut į tai, kas ten vyksta?

— Nepyk. Kad tu žinotum, kaip dabar visa tai nuo manęs nutolo.

— Net Matjė Saladenas? — paklausė gudruolė, įžvelgianti praeitį, bet ne dabartį.

— Aišku, — nuobodžiaudama atsakė Plektrūda.

— Anksčiau buvo kitaip.

— Dabar yra taip.

— Ar tavo mokykloje yra berniukų?

— Ne. Jie mokosi atskirai. Mes niekad jų nematom.

— Tai tik mergaitės? Koks pragaras!

— Žinok, mes neturim laiko galvoti apie tokius dalykus.

Plektrūdai nebuvo noro leistis į aiškinimus apie kartelę, kuri skiria sveriančias daugiau nei keturiasdešimt kilogramų ir sveriančias mažiau nei keturiasdešimt kilogramų, bet ji labiau nei bet kada pajuto šią realybę. Kokie jai neįdomūs tie juokingi mokyklos flirtai! Vargšė Rozelina jai dar labiau kėlė gailestį, nes jau nešiojo liemenėlę.

— Nori, kad parodyčiau?

— Ką?

— Savo papinyką. Niekaip negali nuo jo nuleisti akių, kai su tavimi kalbu.

Rozelina pakėlė marškinėlius. Plektrūda iš siaubo suriko.

Širdies gilumoje mergaitė, išmokusi šokti prieš mokytojų valią, išmoko ir gyventi nusiteikusi prieš savo šeimą. Ji saviškiams nieko nesakė, bet juos sielvartingai stebė-

jo: „Kokie jie suglebę! Kaip jie priklausomi nuo traukos dėsnių! Gyvenimas turi būti kažkas daugiau ir geriau negu tai".

Jai atrodė, kad jų gyvenimas, priešingai nei jos, visiškai nieko nevertas. Jai dėl jų buvo gėda. Kartais ji net pagalvodavo, ar tik nėra kokia nors jų įvaikinta našlaitė.

— Rimtai tau sakau, man neramu dėl jos. Ji labai liesa, — pasakė Denisas.

— Taip, na ir kas? Juk ji balerina, — atsakė Klemansa.

— Ne visos balerinos tokios liesos kaip ji.

— Jai trylika metų. Tokio amžiaus mergaitėms tai normalu.

Šio argumento nuramintas, Denisas vėl ėmė miegoti naktį.

Tėvai fantastiškai sugeba apakinti save: remdamiesi egzistuojančiu faktu — paauglės dažnai būna liesos — jie pamiršo aplinkybes. Tiesa, kad jų duktė iš prigimties buvo labai liekna, bet dabartinis jos liesumas buvo nebenormalus.

Šventės praėjo. Didžiuliam savo palengvėjimui, Plektrūda grįžo į mokyklą.

— Man kartais atrodo, kad praradau vieną vaiką, — pasakė Denisas.

— Tu egoistas, — užginčijo Klemansa. — Ji laiminga.

Ji klydo dvigubai. Pirmiausia mergaitė nebuvo laiminga. Antra, jos vyro egoizmas toli gražu neprilygo jos egoizmui: ji pati taip norėjo būti balerina ir Plektrūdos dėka neakivaizdžiai tenkino savo ambicijas. Jai nerūpė-

jo, kad dėl šio idealo aukojama jos vaiko sveikata. Jei kas nors jai būtų tai pasakęs, ji būtų išplėtusi akis ir sušukusi:

— Aš tenoriu, kad mano duktė būtų laiminga!

Tai būtų buvusi gryna tiesa. Tėvai nežino, ką slepia jų nuoširdumas.

Tai, ką Plektrūda išgyveno žiurkyčių mokykloje, nebuvo galima vadinti laime: laimei reikia bent minimalaus saugumo jausmo. Mergaitė neturėjo net jo šešėlio ir neklydo taip manydama: ji nebežaidė savo sveikata, nes jos sveikata jau buvo pavojuje. Ji tai žinojo.

Tai, ką Plektrūda išgyveno žiurkyčių mokykloje, buvo galima pavadinti svaiguliu: šią ekstazę padėjo pasiekti milžiniška užmarštie dozė. Užmiršti vargai, fizinis skausmas, pavojus, baimė. Dėl tokios savanoriškos amnezijos ji galėjo galvoti tik apie šokį ir šokdama patirti beprotišką iliuziją, skrydžio transą.

Ji turėjo tapti viena geriausių mokinių. Žinoma, ji nebuvo pati liesiausia, tačiau, be jokios abejonės, buvo pati grakščiausia: jai buvo būdingas tas stebuklingas judesių laisvumas, kuris yra didžiausia gamtos neteisybė, nes grakštumu žmogus yra apdovanojamas arba neapdovanojamas vos gimęs, ir vėliau to pakeisti negali jokios pastangos.

Be to, ji buvo pati gražiausia, o tai niekam nekenkė. Net sverdama trisdešimt penkis kilogramus, ji buvo visai nepanaši į tas gaišenas, kurių liesumą liaupsino mokytojai: šokėjos akys nušviesdavo jos veidą fantastišku

grožiu. O dėstytojai žinojo, nors niekada to nesakydavo savo mokinėms, kad grožis yra be galo svarbus renkant balerinas žvaigždes; šiuo požiūriu Plektrūdai negalėjo prilygti niekas.

Ją slapta kankino sveikatos problemos. Ji niekam to nepasakojo, bet naktį jai taip skaudėdavo kojas, jog turėdavo tvardytis, kad nerėktų. Nors mergaitė nieko nenusimanė apie mediciną, ji nujautė to skausmo priežastį: iš savo raciono ji buvo pašalinusi visus iki vieno pieno produktus. Mat pastebėjo, jog kelių šaukštelių lieso jogurto pakanka, kad jaustųsi „išsipūtusi" (dar būtų reikėję pasidomėti, ką ji vadina „išsipūtusia").

O liesas jogurtas buvo vienintelis pieno produktas, kurio nebuvo draudžiama valgyti šioje mokykloje. Jo nevalgyti reiškė visiškai negauti kalcio, kuris turėjo tvirtinti paaugles. Kad ir kokie bepročiai buvo mokyklos suaugusieji, nė vienas jų nesiūlė nevalgyti jogurto, tad net liesiausios mokyklos mokinės jį valgė. Plektrūda atsisakė šio maisto produkto.

Toks jo trūkumas labai greitai sukėlė siaubingus kojų skausmus, jeigu tik šokėja kelias valandas nejudėdavo, kaip būdavo naktį. Skausmui numalšinti reikėdavo keltis ir judėti. Bet ta akimirka, kai kojos vėl imdavo judėti, būdavo kankinimo seanso verta kančia: Plektrūda turėdavo sukąsti dantimis medžiagos gabalėlį, kad nerėktų. Kas kartą jai atrodydavo, kad jos blauzdų ir šlaunų kaulai sulūš.

Ji suprato, kad kalcio trūkumas yra šių kančių priežastis. Bet niekaip negalėjo pasiryžti vėl valgyti tą prakeiktą jogurtą. Pati to nežinodama, ji tapo auka vidinio

anoreksijos mechanizmo, kuris kiekvieną atsisakymą padaro galutinį arba priverčia jausti nepakeliamą kaltę.

Ji numetė dar du kilogramus, ir tai sustiprino jos įsitikinimą, kad liesasis jogurtas yra „sunkus". Per Velykų atostogas tėvas jai pasakė, kad iš jos teliko kaulai ir oda ir kad tai yra siaubinga, bet motina iš karto sudraudė Denisą ir puolė žavėtis dukters grožiu. Klemansa buvo vienintelė šeimoje, su kuria Plektrūda dar džiaugdavosi susitikus: „Ji bent jau mane supranta". Seserys ir net Rozelina ją laikė svetima. Ji jau nebebuvo jų draugė: jų niekas nebesiejo su šiuo kaulų rinkiniu.

Kai balerinos svoris nukrito žemiau trisdešimt penkių kilogramų, ji ėmė jausti dar mažiau jausmų. Tad jos visai nekankino tokia atskirtis.

Plektrūda žavėjosi savo gyvenimu: ji jautėsi kaip vienintelė kovos su traukos jėga herojė. Ji su ja kovojo pasninkaudama ir šokdama.

Gralis buvo skrydis, o Plektrūda iš visų riterių buvo arčiausiai jo. Ką jai reiškė naktiniai skausmai, palyginti su didingomis paieškomis?

Bėgo mėnesiai, metai. Šokėja integravosi į mokyklą kaip karmelitų vienuolė į savo ordiną. Už mokyklos sienų — jokio išganymo.

Ji buvo kylanti žvaigždė. Apie ją kalbėjo mokyklos administracija, ir ji tai žinojo.

Jai suėjo penkiolika metų. Jos ūgis vis dar buvo metras penkiasdešimt penki centimetrai, taigi nuo to

laiko, kai pradėjo lankyti žiurkyčių mokyklą, ji nepaaugo nė pusės centimetro. Jos svoris — trisdešimt du kilogramai.

Kartais jai atrodė, kad anksčiau ji net negyveno. Ji tikėjosi, kad jos gyvenime niekada niekas nepasikeis. Kitų žavėjimosi, realaus ar išgalvoto, jai pakako kaip emocinio ryšio.

Ji taip pat žinojo, kad motina ją be proto myli. Pamažu mintis apie šią meilę virto jos stuburu. Kartą apie savo kojų problemas Plektrūda užsiminė Klemansai; šioji pasakė jai tik tiek:

— Kokia tu narsi!

Plektrūda šiuo komplimentu pasidžiaugė. Tačiau širdies gilumoje jai pasirodė, kad mama turėjo pasakyti ne tai, o kažką visai kita. Ji nežinojo ką.

Nutiko tai, kas turėjo nutikti. Vieną lapkričio rytą, kai Plektrūda kėlėsi įsikandusi medžiagos, kad nerėktų iš skausmo, ji pargriuvo: mergaitė išgirdo, kaip jos šlaunyje kažkas trakštelėjo.

Ji nebegalėjo judėti. Pasišaukė pagalbą. Ją paguldė į ligoninę.

Vienas gydytojas, kuris dar nebuvo jos matęs, pažiūrėjo jos rentgeno nuotraukas.

— Kiek tai moteriai metų?

— Penkiolika.

— Ką?! Jos griaučiai kaip šešiasdešimties metų moters po menopauzės!

Ją pradėjo klausinėti. Ji atskleidė paslaptį: jau dvejus metus ji nebevalgo jokių pieno produktų, nors buvo tokio amžiaus, kai kūnui jų reikia beprotiškai daug.

— Jūs anoreksikė?

— Aišku, ne! — nuoširdžiai pasipiktino ji.

— Jums atrodo normalu, kad tokio amžiaus mergaitė sveria trisdešimt kilogramų?

— Trisdešimt du kilogramus! — užginčijo ji.

— Manote, kad tai ką nors keičia?

Tada ji griebėsi Klemansos argumentų:

— Aš esu balerina. O balerinoms verčiau neturėti apvalumų.

— Nežinojau, kad šokėjų ieškoma koncentracijos stovyklose.

— Jūs beprotis! Jūs įžeidinėjate mano mokyklą!

— O ką, jūsų nuomone, galima galvoti apie mokymo įstaigą, kurioje paauglei leidžiama žudyti save? Aš iškviesiu policiją, — pareiškė gydytojas, kuris nieko nebijojo.

Plektrūda instinktyviai ėmė ginti savo ordiną:

— Ne! Šiuo atveju aš pati esu kalta! Aš nevalgiau paslapčiomis! Niekas to nežinojo.

— Niekas nenorėjo žinoti. To rezultatas — jums lūžo blauzdikaulis vien dėl to, kad pargriuvote. Jei būtumėte normali, pakaktų gipsą nešioti vieną mėnesį. O dabar net nežinau, kiek mėnesių koja turės būti sugipsuota. Jau nekalbu apie reabilitaciją, kuri jūsų laukia po gipso nuėmimo.

— Tai reiškia, kad ilgai negalėsiu šokti?

— Panele, jūs daugiau niekada negalėsite šokti.

Plektrūdos širdis nustojo plakti. Ji nugrimzdo į savotišką komos būseną.

Po kelių dienų ji iš tos komos pabudo. Praėjus nuostabiai užmaršties valandėlei, kai negalvoji apie nieką, ji prisiminė jai paskelbtą nuosprendį. Maloni slaugytoja patvirtino sankciją:

— Jūsų griaučiai pavojingai nusilpę, ypač kojų kaulai. Net kai blauzdikaulis sugis, nebegalėsite šokti. Mažiausias šuolis, mažiausias smūgis gali sulaužyti jums kaulus. Reikės ilgus metus valgyti daug pieno produktų, kad atgautumėt prarastą kalcį.

Pareikšti Plektrūdai, kad ji nebegalės šokti, buvo tas pats, kas pasakyti Napoleonui, jog jis daugiau niekada neturės armijos: tai reiškė, kad iš jos atimamas ne pašaukimas, o likimas.

Ji negalėjo tuo patikėti. Ji klausinėjo visų gydytojų, net įsivaizduojamų: nė vienas iš jų nesuteikė jai net mažiausios vilties. Už tai reikia jiems padėkoti: jei kuris nors iš jų būtų jai suteikęs šimtąją šanso pasveikti dalelę, ji būtų į ją įsikibusi taip, kad būtų pražuvusi.

Praėjus kelioms dienoms Plektrūda nustebo, kad Klemansa neateina jos aplankyti. Mergaitė paprašė leisti paskambinti. Tėvas pasakė, kad sužinojusi baisią naujieną mama sunkiai susirgo:

— Ji karščiuoja, kliedi. Ji save laiko tavimi. Ji sako: „Man tik penkiolika metų, negali būti, kad mano svajonė jau žlugo, aš būsiu balerina, negaliu būti nieku kitu, tik balerina!"

Mintis, kad Klemansa kankinasi, pribaigė Plektrūdą. Gulėdama ligoninės lovoje, ji žvelgė į ją maitinančią lašelinę: mergaitė tikrai buvo įsitikinusi, kad jai vietoj maisto lašinama nelaimė.

Kol jai nebuvo galima daryti nė menkiausio judesio, Plektrūda gulėjo ligoninėje. Kartais jos aplankyti ateidavo tėvas. Ji klausdavo, kodėl su juo neateina Klemansa.

— Mama dar pernelyg sunkiai serga, — atsakydavo jis.

Tai truko kelis mėnesius. Daugiau niekas pas ją neateidavo nei iš žiurkyčių mokyklos, nei iš namiškių, nei iš buvusios mokyklos: Plektrūda nebepriklausė jokiam pasauliui.

Ištisas dienas ji visiškai nieko neveikė. Ji nenorėjo nieko skaityti, nei knygų, nei žurnalų. Ji atsisakydavo žiūrėti televizorių. Jai buvo diagnozuota didelė depresija.

Ji negalėjo nieko valgyti. Laimei, buvo lašelinė. Ši mergaitei kėlė pasišlykštėjimą, bet prieš jos valią siejo ją su gyvenimu.

Kai atėjo pavasaris, mergaitė grįžo pas tėvus. Jos širdis plakė kaip pašėlusi pagalvojus, kad ji susitiks su motina. Jai buvo neleista to padaryti. Mergaitė pasipiktino:

— Taip negalima! Ji mirė, ar kas jai nutiko?

— Ne, ji gyva, bet ji nenori, kad tu ją tokią pamatytum.

Tai buvo ne Plektrūdos jėgoms. Ji palaukė, kol seserys išeis į mokyklą, o tėtis į darbą, ir išlipo iš lovos. Mergaitė galėjo vaikščioti su ramentais.

Ji nuklibinkščiavo iki tėvų miegamojo, kuriame miegojo Klemansa. Ją pamačiusi mergaitė pamanė, kad mama mirusi: jos veidas buvo pilkas, ir ji jai pasirodė dar liesesnė už ją pačią. Ji griuvo prie lovos raudodama:

— Mamyte! Mama!

Moteris pabudo ir pasakė:

— Tau negalima čia būti.

— Man labai reikėjo tave pamatyti. Dabar pamačiau, taip geriau, noriu žinoti, kaip laikaisi. Man svarbiausia, kad tu gyva, visa kita man nerūpi. Tu pradėsi valgyti, ir tau bus geriau: mamyte, mes abi pasveiksime.

Plektrūda pastebėjo, kad mama abejinga ir jos neapkabina.

— Apkabink mane, man taip to reikia!

Klemansa nejudėjo.

— Vargšė mamytė! Tu net tam esi per silpna.

Ji atsistojo ir pažiūrėjo į ją. Kaip ji pasikeitė! Motinos akyse nebebuvo jokios šilumos. Joje kažkas buvo mirę: Plektrūda nenorėjo to suprasti.

Ji pagalvojo: „Mama save laiko manimi. Ji nustojo valgyti, nes aš nebevalgau. Jeigu valgysiu aš, valgys ir ji. Jeigu pasveiksiu aš, pasveiks ir ji".

Mažoji nuvilko kojas iki virtuvės ir paėmė šokolado plytelę. Tada grįžo į Klemansos kambarį ir atsisėdo ant lovos šalia jos.

— Žiūrėk, mamyte, aš valgau.

Šokoladas buvo šokas jos burnai, kuri buvo pamiršusi maisto, tuo labiau tokio skalsaus saldumyno, skonį. Plektrūda stengėsi neparodyti, kad jai bloga.

— Mamyte, tai pieniškas šokoladas, jame daug kalcio. Man labai sveika.

Ir tai vadinama valgymu? Jos viduriai kunkuliavo, skrandis priešinosi, Plektrūda jautė, kad tuoj nualps, bet nenualpo, tik viską išvėmė sau ant kelių.

Nusižeminusi, nusiminusi, nejudėdama, ji žvelgė į tai, ką padarė.

Tada jos motina sausu balsu ištarė:

— Man šlykštu į tave žiūrėti.

Mergaitė pažvelgė į ledines moters, kuri ką tik ją taip pasmerkė, akis. Ji net nenorėjo patikėti tuo, ką pamatė ir išgirdo. Ji išbėgo taip greitai, kaip jai tik leido ramentai.

Plektrūda griuvo į savo lovą ir verkė taip, kaip tik įmanoma verkti. Paskui ji užmigo.

Kai pabudo, pajuto neįtikėtiną reiškinį: ji buvo alkana.

Ji paprašė Beatričės, kuri per tą laiką buvo grįžusi namo, atnešti padėkliuką.

— Pergalė! — ėmė ploti sesuo ir nedelsdama atnešė duonos, sūrio, tyrelės, kumpio ir šokolado.

Mažoji nevalgė pastarojo, kuris jai pernelyg priminė, kad ji neseniai vėmė. Tačiau prarijo visa kita.

Beatričė džiūgavo.

Apetitas grįžo. Tai buvo ne bulimija, o sveikas alkis. Ji sočiai valgydavo tris kartus per dieną, ją ypač traukė sūris, lyg pats kūnas ją informuotų apie skubiausius poreikius. Tėvas ir seserys negalėjo atsidžiaugti.

Laikydamasi tokios dietos, Plektrūda greitai priaugo svorio. Ji atgavo savo keturiasdešimt kilogramų ir gražią

veido spalvą. Viskas ėjo į gerąją pusę. Jai jau net sekėsi nebejausti kaltės jausmo, o tai buvusiai anoreksikei yra nepaprastas dalykas.

Kaip ji ir buvo numačiusi, jos pasveikimas išgydė ir motiną. Ši pagaliau išėjo iš miegamojo ir vėl pamatė dukrą, kurios nebuvo mačiusi nuo tos dienos, kai ją supykino. Ji sielvartingai pažvelgė į ją ir sušuko:

— Kaip tu pastorėjai!

— Taip, mama, — sumurmėjo mergaitė.

— Kaip blogai! Anksčiau buvai tokia graži!

— Tokia aš tau negraži?

— Ne. Tu stora.

— Liaukis, mama! Aš sveriu keturiasdešimt kilogramų.

— Aš tą ir sakau: pastorėjai aštuoniais kilogramais.

— Man jų reikėjo!

— Sakai taip, norėdama nuraminti sąžinę. Tau reikėjo kalcio, o ne svorio. Jei manai, kad dabar esi panaši į baleriną!..

— Aš nebegaliu šokti, mamyte. Aš jau nebe balerina. Žinai, kaip man sunku? Neberk man druskos ant žaizdų!

— Jei tau būtų sunku, neturėtum tokio apetito.

Baisiausia buvo tai, kad moteris savo nuosprendį jai išrėžė tokiu šiurkščiu balsu.

— Kodėl taip su manimi kalbi? Ar aš ne tavo duktė?

— Tu niekada nebuvai mano duktė.

Tada Klemansa jai papasakojo viską: apie Liusetę, Fabjeną, apie tai, kaip Liusetė nužudė Fabjeną, kaip ji gimė kalėjime ir kaip Liusetė nusižudė.

— Ką tu man čia pasakoji? — vaitojo Plektrūda.

— Paklausk tėvo, tikriau tariant, dėdės, jei netiki.

Pirmoms abejonėms praėjus, mergaitė šiaip taip ištarė:

— Kodėl visa tai sakai man šiandien?

— Juk reikėjo kada nors viską papasakoti, ar ne?

— Žinoma. Bet kodėl taip žiauriai? Iki šiol buvai man geriausia motina pasaulyje. O dabar kalbi su manimi, lyg niekada nebūčiau buvusi tavo duktė.

— Nes tu mane išdavei. Žinai, kaip svajojau, kad taptum balerina.

— Įvyko nelaimė! Tai ne mano kaltė!

— Tavo! Jei nebūtum taip kvailai atsisakiusi kalcio!

— Aš tau sakiau, kad man skauda kojas!

— Negali būti!

— Gali! Aš tau pasakojau. Net pasidžiaugei, kad aš tokia narsi.

— Meluoji!

— Nemeluoju! Tau atrodo normalu, kad motina džiaugiasi, jog dukrai skauda kojas? Tai buvo pagalbos šauksmas, o tu jo net neišgirdai.

— Mat kaip, dar sakyk, kad aš dėl to kalta.

Plektrūdai atėmė žadą dėl tokio Klemansos nesąžiningumo.

Viskas griuvo: ji nebeturėjo likimo, nebeturėjo tėvų, nebeturėjo nieko.

Denisas buvo malonus, bet neryžtingas. Klemansa jam liepė nebesidžiaugti dėl grįžusio Plektrūdos apetito:

— Tik jau neskatink jos storėti!

— Ji ne stora, — mikčiojo jis. — Gal kiek apkūni.

„Kiek apkūni" mergaitei reiškė, kad ji neteko vieno sąjungininko.

Sakyti penkiolikos metų mergaitei, kad ji yra stora ar „kiek apkūni", kai ji tesveria keturiasdešimt kilogramų, yra lygiai tas pats, kas uždrausti jai augti.

Mergaitei, susidūrusiai su tokia katastrofa, tėra dvi galimybės: grįžti prie anoreksijos arba susirgti bulimija. Stebuklas, bet Plektrūda nepasinėrė nei į vieną, nei į kitą. Ji išlaikė buvusį apetitą. Jausdavo alkį, kuris bet kokiam gydytojui būtų atrodęs sveikas, o Klemansa vadino jį „vilkišku".

Iš tiesų Plektrūdai alkį piršo esminiai sveikatos poreikiai: jai reikėjo pasivyti kelerius paauglystės metus. Kadangi mergaitė entuziastingai valgė sūrį, ji paaugo tris centimetrus. Metras penkiasdešimt aštuoni centimetrai ūgio suaugusiam žmogui buvo daug geriau nei metras penkiasdešimt penki.

Sulaukus šešiolikos metų, Plektrūdai prasidėjo menstruacijos. Ji pranešė tai Klemansai kaip nuostabią naujieną. Ši paniekinamai patraukė pečiais.

— Tai nepatinka, kad aš pagaliau esu normali?

— Kiek tu sveri?

— Keturiasdešimt septynis kilogramus.

— Taip ir maniau: tu nutukusi.

— Aš, būdama metro penkiasdešimt aštuonių centimetrų ūgio, sveriu keturiasdešimt septynis kilogramus, ir tau atrodo, kad esu nutukusi?

— Pažvelk teisybei į akis: tu milžiniška.

Plektrūda, vėl puikiai pradėjusi valdyti kojas, griuvo į lovą. Ji neverkė: mergaitė jautė, kaip jai sukyla neapykanta, ir tai truko kelias valandas. Ji ėmė kumščiuoti pa-

galvę ir girdėjo, kaip vidinis balsas šaukia: „Ji nori mane nužudyti! Motina trokšta mano mirties!"

Plektrūda niekada nenustojo Klemansos laikyti savo motina: nesvarbu, gimė ji iš jos pilvo ar ne. Ji buvo jos motina, nes kaip tik ji suteikė jai gyvenimą — ir kaip tik ji dabar iš mergaitės norėjo jį atimti.

Jos vietoj daugelis paauglių būtų nusižudę. Plektrūdos gyvybės instinktas turėjo būti giliai įsišaknijęs, nes galiausiai ji atsikėlė ir ramiai, bet garsiai pasakė:

— Aš nesileisiu nužudoma, mama.

Ji susiėmė, kaip tik galėjo susiimti šešiolikos metų mergaitė, kuri buvo praradusi viską. Kadangi jos motina išėjo iš proto, suaugusi bus ji.

Ji pradėjo lankyti dramos būrelį. Ten visiems padarė didžiulį įspūdį. Prie to nemažai prisidėjo ir jos vardas. Plektrūdos vardas buvo it du lazdos galai: arba esi negraži, ir šis vardas dar labiau išryškina tą negražumą, arba esi graži, ir keistas Plektrūdos vardo skambesys tik išryškina tavo grožį.

Kaip tik taip buvo su ja. Jau vien šios nuostabių akių merginos, turinčios šokėjos eiseną, pasirodymas buvo sukrečiantis. O kai visi sužinojo jos vardą, pradėjo dar atidžiau į ją žiūrėti ir žavėtis nuostabiais jos plaukais, tragiška veido išraiška, tobula burna, idealia veido spalva.

Mokytojas pasakė, kad ji turi „išvaizdą" (jai toks posakis atrodė keistas: argi ne visi turi išvaizdą?), ir patarė jai nueiti į aktorių atranką.

Taip ji buvo pasirinkta vaidinti paauglę Džeraldiną Čaplin* viename televizijos filme; ją pamačiusi aktorė sušuko: „Jos metų aš nebuvau tokia graži!" Tačiau niekas negalėjo paneigti, jog šie du nepaprastai liesi veidai kažkuo buvo panašūs.

Tokie darbeliai leido Plektrūdai užsidirbti šiek tiek pinigų, deja, nepakankamai, kad ji galėtų pabėgti nuo motinos, o tai pagaliau tapo jos tikslu. Vakarais ji grįždavo namo kaip įmanoma vėliau, kad tik netektų susidurti su Klemansa. Ne visada jai pavykdavo motinos išvengti. Tada ši pasitikdavo ją tokiais žodžiais:

— O, sugrįžo mūsų burbuliukas.

Taip būdavo geriausiu atveju. Blogiausiu atveju Klemansa jai sviesdavo:

— Labas vakaras, statine.

Būtų sunku suprasti, kaip tokios siurrealistinės pastabos žodžiai galėjo ją žeisti; bet negalima pamiršti, kad motina sviesdavo šiuos žodžius su pasišlykštėjimu veide.

Kartą Plektrūda išdrįso atsikirsti, kad Beatričė, sverianti septyniais kilogramais daugiau, niekada nesusilaukia tokių užgaulių pastabų.

— Tai neturi nieko bendro, ir tu tą puikiai žinai!

Plektrūdai nepakako drąsos pasakyti, kad ne, ji puikiai nežino. Ji suprato vieną dalyką: jos sesuo turi teisę būti normali, o ji — ne.

Vieną vakarą, kai Plektrūdai nepavyko rasti dingsties nevakarieniauti namie ir kai Klemansos veide kaskart

* Geraldine Chaplin (g. 1944) — britų aktorė, Charlie Chaplino duktė.

atsispindėdavo pasibaisėjimas, vos tik Plektrūda nurydavo kąsnelį, ji galiausiai ėmė protestuoti:

— Mama, nustok į mane taip žiūrėti! Ar niekad nematei valgančio žmogaus?

— Aš tik tavo labui, brangioji. Man neramu dėl tavo bulimijos!

— Bulimijos?

Plektrūda įsmeigė akis į tėvą, paskui į seseris ir pareiškė:

— Kokie jūs bailiai! Net negalit manęs apginti!

Tėvas sumurmėjo:

— Manęs visai netrikdo tai, kad tavo geras apetitas.

— Baily! — tėškė mergina. — Aš valgau mažiau nei tu.

Nikolė patraukė pečiais.

— Man nusišvilpt į jūsų nesąmones.

— Daugiau iš tavęs išgirsti ir nesitikėjau, — sugriežė dantimis paauglė.

Beatričė giliai atsiduso ir pasakė:

— Ką gi, mama, gana, palik mano sesę ramybėj, gerai?

— Ačiū, — pasakė Plektrūda.

Tada Klemansa nusišypsojo ir sušuko:

— Beatriče, ji ne tavo sesuo!

— Ką čia pasakoji?

— Ar nemanai, kad tam dabar nelabai tinkamas metas? — sumurmėjo Denisas.

Motina atsistojo, atsinešė nuotrauką ir tėškė ją ant stalo.

— Čia mano sesuo Liusetė. Ji tikroji Plektrūdos mama.

Kol ji visą istoriją pasakojo Nikolei ir Beatričei, mažoji, pasičiupusi nuotrauką, godžiai žvelgė į gražų velionės veidą.

Seserys buvo apstulbusios.

— Aš į ją panaši, — tarė paauglė.

Ji pagalvojo, kad jos motina nusižudė būdama devyniolikos metų ir kad jos likimas bus lygiai toks pat: „Man šešiolika metų. Dar reikia pagyventi trejus metus ir pagimdyti vaiką".

Nuo tada Plektrūda ėmė žvelgti į daugelį apie ją besisukančių vaikinų kitaip, nei žvelgiama jos metų. Ji negalėjo jų nužiūrinėti nepagalvojus: „Ar norėčiau kūdikio nuo šito?"

Dažniausiai slaptas atsakymas būdavo „ne", taip jai atrodydavo neįsivaizduojama susilaukti vaiko su vienokiu ar kitokiu dabita.

Per dramos pamokas mokytojas nusprendė, kad Plektrūda ir vienas jos draugų suvaidins sceną iš *Plikagalvės dainininkės*. Pjesės tekstas taip sudomino merginą, kad ji susirado visus Jonesko kūrinius. Tai buvo tikras atradimas: ji susirgo skaitymo karštine ir skaitydavo ištisas naktis.

Ji ne kartą mėgino skaityti, bet knygos jai krisdavo iš rankų. Be jokios abejonės, kiekvienas žmogus raštų visatoje turi tokį kūrinį, kuris jį pavers skaitytoju, ir galima spėti, kad juos suveda likimas. Tai, ką Platonas sako apie antrąją žmogaus pusę, kitą žmogų, kuris kažkur blaškosi ir kurį reikia rasti, kitaip lieki netobulas iki gyvenimo pabaigos, dar labiau tinka pasakyti apie knygas.

„Joneskas yra man skirtas rašytojas", — pagalvojo paauglė. Dėl to ji buvo nepaprastai laiminga, jautė svaigulį, kokį galima pajusti tik atradus mėgstamą knygą.

Pasitaiko, kad literatūrinė meilė iš pirmų eilučių atskleidžia skaitymo pomėgį; Plektrūdai buvo kitaip, ji kitas knygas atsivertė tik tam, kad įsitikintų, kokios jos nuobodžios. Tada ji nusprendė, kad kitų autorių neskaitys, ir ėmė didžiuotis tokios ištikimybės žavesiu.

Vieną vakarą, kai žiūrėjo televizorių, Plektrūda sužinojo apie tokią Kateriną Renžė*. Išgirdusi, kaip ji dainuoja, ji pajuto susižavėjimą ir kartėlį: susižavėjimą, nes jai atrodė, kad dainininkė yra nuostabi; kartėlį, nes ji užsinorėjo daryti lygiai tą patį, o tam neturėjo nei gabumų, nei priemonių, nei supratimo.

Jeigu ji būtų buvusi iš tų merginų, kurios kas savaitę užsimano kažko naujo, nebūtų buvę nieko baisaus. Deja, su ja buvo ne taip. Septyniolikmetė Plektrūda nebuvo labai entuziastinga. Dramos būrelis jos nežavėjo. Ji būtų galėjusi parduoti sielą, kad tik vėl šoktų, bet gydytojai, nors ir pripažino, jog padaryta ryški pažanga ir kalcio kiekis organizme padidėjo, vieningai draudė jai grįžti prie ankstesnio pašaukimo.

Katerina Renžė sukėlė paauglei tokį šoką todėl, kad pirmą kartą jai pažadino svajonę, svetimą šokiui.

Plektrūda pasiguodė pagalvojusi, kad po poros metų mirs ir kad iki tol dar turės paleisti į pasaulį kūdikį: „Neturiu laiko būti dainininke".

* Catherine Ringer — prancūzų dainininkė, labiausiai žinoma kaip roko grupės *Les Rita Mitsouko* vokalistė.

Dramos būrelyje Plektrūdai reikėjo suvaidinti ištrauką iš Jonesko pjesės *Pamoka*. Bet kuriam aktoriui gauti vieną pagrindinių vaidmenų mėgstamiausio autoriaus pjesėje yra didžiausia laimė, viskas vienu kartu: Bizantija ir Kitera, Roma ir Vatikanas.

Klystume sakydami, kad ji tapo jaunąja pjesės mokine. Ji visada vaidino šį vaidmenį, buvo ta entuziazmo kupina mergina, kuri į pasirinktus dalykus pasinerdavo tiesiog nesveikai, su viską griaunančia jėga, skatinama lygiai tokio paties mokytojo, einančio iš proto dėl savo dalyko.

Ji buvo tokia stropi mokinė, kad tuo net užkrėtė priešingą pusę: tas, kas vaidino mokytoją, savaime suprantama, tapo Plektrūdos išrinktuoju.

Per vieną repeticiją, kai jis jai sakė nepaprastai teisingą repliką („Filologija veda į nusikaltimą"), ji atsakė, kad jis bus jos vaiko tėvas. Jis pamanė, jog tai yra *Plikagalvės dainininkės* verta kalbos priemonė, ir sutiko. Tą pačią naktį jis turėjo tesėti savo pažadą.

Po mėnesio Plektrūda sužinojo, kad laukiasi. Čia kreipiuosi į tuos, jeigu tokių yra, kurie rašytoją Joneską laiko tik autoriumi komiku.

Plektrūdai, kai ji gimdė, buvo lygiai tiek metų, kiek ir jos motinai, — devyniolika. Kūdikiui buvo duotas Simono vardas. Jis buvo gražus ir sveikas.

Paauglė pajuto pasakišką meilės dvelksmą, išvydusi kūdikį. Ji net neįtarė, kad patirs tokį stiprų motinišką jausmą, ir apgailestavo: „Nebus lengva nusižudyti".

Bet ji buvo pasiryžusi eiti iki galo: „Aš jau netinkamai pakreipiau savo likimo tėkmę atsisakiusi nužudyti Simono tėvą. Bet dėl savęs aš nesudrebėsiu".

Ji supo mažylį niūniuodama:

— Aš myliu tave, Simonai, labai myliu. Mirsiu, nes turiu mirti. Jeigu galėčiau rinktis, likčiau su tavimi. Bet turiu mirti: taip man įsakyta, aš tai jaučiu.

Po savaitės ji tarė sau: „Dabar arba niekada. Jeigu gyvensiu toliau, pernelyg prisirišiu prie Simono. Kuo ilgiau lauksiu, tuo sunkiau bus tai padaryti".

Ji neparašė jokio laiško dėl didingos priežasties — ji nemėgo rašyti. Be to, jos poelgis, regis, buvo toks aiškus, kad jai net neatrodė būtina ką nors aiškinti.

Kadangi ji visiškai nesijautė drąsiai, nutarė apsirengti pačiais gražiausiais drabužiais: jau buvo pastebėjusi, kad elegancija suteikia drąsos.

Prieš porą metų sendaikčių turguje ji buvo pirkusi puošnią tamsiai mėlyno aksomo erchercogienės suknelę, puoštą blausios aukso spalvos nėriniais, tokią prašmatnią, kad jos nebuvo galima nešioti.

„Jeigu jos neapsivilksiu šiandien, neapsivilksiu niekada", — tarė ji sau ir nusikvatojo suvokusi, kokia užslėpta tiesa slypi šioje mintyje.

Po nėštumo Plektrūda buvo suliesėjusi, tad paskendo suknelėje, bet tai jai netrukdė. Ji paleido nuostabius savo plaukus, kurie siekė jai strėnas. Kai mergina pasidarė tragišką fėjos makiažą, ji buvo patenkinta savimi ir nusprendė, kad gali žudytis neraudonuodama.

Plektrūda pabučiavo Simoną. Išeidama iš namų, ji ėmė galvoti, ką darys: puls po traukiniu, po mašina ar į Senos upę? Jai net nebuvo iškilęs šis klausimas. „Bus matyt, — priėjo prie išvados ji. — Jei pradėsiu jaudintis dėl tokių smulkmenų, nieko nebepadarysiu".

Ji nuėjo iki traukinių stoties. Jai pritrūko drąsos pulti po traukinio ratais. „Jeigu jau mirti, tai mirti Paryžiuje ir kaip įmanoma gražiau", — pagalvojo ji, tarsi turėdama laikytis elgesio taisyklių. Tada ji sėdo į traukinį, ir čia, kiek pajėgė atsiminti priemiesčių gyventojai, dar niekada nebuvo tokios nuostabios keleivės, tuo labiau kad ji visiems iš eilės šypsojosi: mirties perspektyva jai nepaprastai kėlė nuotaiką.

Ji išlipo Paryžiaus centre ir ėmė eiti palei Seną, ieškodama tilto, kuris kuo geriau jai leistų įgyvendinti sumanymą. Kadangi ji nežinojo, kurį rinktis iš Aleksandro III, Menų ir Naujojo tiltų, ėjo ilgai, nuolat sugrįždama tai

prie vieno, tai prie kito, kad dar kartą įvertintų kiekvieno tilto privalumus.

Galiausiai Aleksandro III tiltas buvo atmestas dėl perdėto puošnumo, o Menų tilto atsisakyta dėl per didelio familiarumo. Plektrūda pasirinko Naująjį tiltą, kuris ją žavėjo tiek savo senumu, tiek savo pusapskritėmis platformomis, kurios idealiai tiko paskutinės minutės pamąstymams.

Vyrai ir moterys atsisukdavo pažiūrėti į praeinančią gražuolę, bet ji to net neįtarė, taip buvo įsijautusi į savo planus. Tokios euforijos ji nebuvo išgyvenusi nuo pat vaikystės.

Ji atsisėdo ant tilto krašto, nuleisdama kojas į tuštumą. Daugelis žmonių taip sėsdavosi, ir tai nebepatraukdavo niekieno dėmesio. Ji apsidairė. Virš Paryžiaus katedros kabojo pilkas dangus, Senos vanduo bangavo nuo vėjo. Staiga Plektrūda susijaudino pagalvojusi apie pasaulio amžių: kaip greitai jos devyniolika metų praris Paryžiaus šimtmečiai!

Jai ėmė svaigti galva, ir jos dvasinis pakilimas nuslūgo: kokia įspūdinga didybė to, kas trunka amžius, kokia nepaprasta ši amžinybė, kurios dalimi ji nebus! Ji žemei davė vaiką, kuris jos neprisimins. Daugiau nieko. Vienintelis žmogus, kurį ji mylėjo tikra meile, buvo jos motina: nusižudydama ji paklus tai, kuri jos nebemyli. „Netiesa, dar yra Simonas. Aš myliu jį. Bet, turint omeny tai, kad motinos meilė pavojinga, geriau aš jį nuo šios meilės apsaugosiu".

Didžioji upės tuštuma po jos kojomis šaukė ją.

„Kodėl aš laukiau šios valandėlės, kad pajusčiau, ko man trūksta? Mano gyvenimas ištroškęs ir alkanas, man nieko nenutiko, kas galėtų pagirdyti ir pamaitinti mano būtį, mano širdis bejausmė, galvai trūksta peno, vietoj sielos beliko tuštuma, argi mirti reikia tokios būsenos?"

Po ja ūžė nebūtis. Tas klausimas ją triuškino, ją buvo apėmusi pagunda nuo jo pabėgti, leidžiant kojoms pasidaryti sunkesnėms už galvą.

Kaip tik šią akimirką iš toli pasigirdo riksmas:

— Plektrūda!

„Įdomu, ar mane kviečia iš mirusiųjų, ar iš gyvųjų pasaulio?" — pagalvojo ji.

Ji pasilenkė link vandens, lyg jame tikėtųsi ką nors pamatyti.

Kažkas dar kartą suriko dvigubai garsiau:

— Plektrūda!

Tai buvo vyro balsas.

Ji atsisuko į tą pusę, iš kurios sklido riksmas.

Tą dieną Matjė Saladenas pajuto nesuprantamą poreikį išvažiuoti iš savo gimtosios septynioliktos apygardos ir pasivaikščioti Senos pakrantėmis.

Jis džiaugėsi šia šilta ir pilka diena, kai pamatė priešais save šaligatviu ateinant apsireiškimą: pritrenkiančio spindesio merginą, pasipuošusią kaip kaukių baliui.

Jis stabtelėjo pasižiūrėti, kaip ji nueina. Ji jo nematė. Ji nieko nematė savo didelėmis akimis, nebent haliucinacijas. Ir kaip tik tada jis ją atpažino. Jis iš džiaugsmo

nusišypsojo: „Aš ją suradau! Atrodo, kad ji vis tokia pat pakvaišusi. Šį kartą jos nebepaleisiu".

Jis atsidavė malonumui slapta sekti pažįstamą žmogų, stebėti jo elgesį, interpretuoti jo judesius.

Kai ji nuleido kojas nuo Naujojo tilto, jis neišsigando, matė linksmą jos veidą, jam neatrodė, kad ji būtų apimta nevilties. Jis alkūnėmis atsirėmė į tiltą ir pasilenkė pažiūrėti, ką veikia buvusi klasės draugė.

Po truputį jam ėmė rodytis, kad Plektrūda elgiasi labai įtartinai. Net jos džiugesys jam pasirodė keistas. Kai jis aiškiai pamatė, kad ji ketina šokti į upę, surėkė jos vardą ir ėmė bėgti prie jos.

Ji iš karto jį atpažino.

Jų meilės preliudija buvo pati trumpiausia Istorijoje.

— Turi mylimąjį? — nė sekundės nelaukęs paklausė Matjė.

— Aš netekėjusi, su kūdikiu, — taip pat trumpai atsakė ji.

— Puiku. Nori manęs?

— Taip.

Jis sučiupo Plektrūdą per klubus ir apsuko ją šimto aštuoniasdešimties laipsnių kampu, kad jos kojos nebebūtų tuštumoje. Jie aistringai pasibučiavo, kad sutvirtintų tai, kas buvo pasakyta.

— Ar tu tik kartais nesiruošei žudytis?

— Ne, — droviai atsakė ji.

Jis dar kartą ją aistringai pabučiavo. Ji pagalvojo: „Dar prieš minutę vos neįšokau į upę, o dabar esu savo

gyvenimo vyriškio, kurio nemačiau jau septynerius metus ir maniau, kad daugiau niekada nesutiksiu, glėbyje. Tad atidėsiu savo mirtį vėlesniam laikui".

Plektrūda sužinojo nuostabų dalyką: būdamas suaugęs, gali būti laimingas.

— Parodysiu tau, kur gyvenu, — ją nusivesdamas pasakė jis.

— Koks tu greitas!

— Jau praradau septynerius metus. Gana.

Jeigu Matjė Saladenas būtų žinojęs, kiek šis prisipažinimas užtrauks jam priekaištų, būtų net neprasižiojęs. Kiek kartų Plektrūda ant jo už tai rėkė:

— Tik pamanyk, leidai man laukti septynerius metus! Tik pamanyk, palikai mane kentėti!

Į tai Matjė atsakydavo protestuodamas:

— Ir tu mane palikai! Kodėl nepasakei, kad myli mane, kai tau buvo dvylika metų?

— Tai turi daryti berniukas! — kategoriškai nukirsdavo Plektrūda.

Kartą, kai Plektrūda vėl pradėjo tą pačią giesmelę: „Tik pamanyk, leidai man laukti septynerius metus!", Matjė nutraukė ją atskleisdamas paslaptį:

— Ne tik tu buvai ligoninėje. Nuo dvylikos iki aštuoniolikos metų aš šešis kartus gulėjau ligoninėje.

— Ponas sugalvojo naują pasiteisinimą? Ir kokias gi popas tau gydė?

— Kad žinotum viską nuo pradžių iki galo, pasakysiu, jog nuo vienerių iki aštuoniolikos metų ligoninėje gulėjau aštuoniolika kartų.

Ji suraukė antakius.

— Tai ilga istorija, — pradėjo jis.

Sulaukęs vienerių metukų, Matjė Saladenas buvo miręs.

Matjė, būdamas kūdikis, ropojo keturiomis namų svetainėje, tyrinėdamas nepaprastai įdomų fotelių kojų ir stalo apačios pasaulį. Į elektros lizdą buvo įkištas ilgintuvas, prie kurio niekas nebuvo prijungta. Kūdikis susidomėjo virve, kuri baigėsi daiktu, panašiu į perpjautą svogūną: jis įsikišo jį į burną ir apseilėjo. Tada elektra jį užmušė.

Matjė tėvas negalėjo susitaikyti su tokiu elektriniu nuosprendžiu. Tą pačią valandą jis nuvežė kūdikį pas geriausią planetos gydytoją. Niekas nežinojo, kas įvyko, bet šis grąžino gyvybę į mažąjį kūnelį.

Jam dar reikėjo grąžinti burnytę: Matjė Saladenas nebeturėjo nieko, ką būtų galima ja pavadinti — nei lūpų, nei gomurio. Gydytojas jį nusiuntė pas geriausią pasaulio chirurgą, ir šis, iš vienos vietos paėmęs truputį kremzlės, iš kitos vietos — truputį odos, kruopščiai padarė skiautinį — jeigu ne burną, tai bent jau jos apmatus.

— Štai viskas, ką galėjau padaryti šiemet, — pasakė jis. — Ateikit kitais metais.

Jis kasmet iš naujo operuodavo Matjė Saladeną ir vis ką nors pridėdavo. Viską užbaigdavo dviem sakiniais, kurie laikui bėgant virto ritualu. Tai tapo stebuklingai išsigelbėjusio Matjė vaikystės ir paauglystės pajuokavimų tema:

— Jeigu būsi geras, kitais metais tau padarysim liežuvėlį (žiotis, minkštojo gomurio gleivinę, gomurio lanką, dantenų plastinę operaciją ir t. t.).

Plektrūda jo klausėsi apimta didžiausios ekstazės.

— Tai todėl turi šį nepaprasto grožio randą vietoj ūsų?

— Nepaprasto grožio?

— Nieko nėra gražesnio!

Jie, šie du žmonės, kuriems abiem taip skirtingai pirmus savo gyvenimo metus teko susidurti su mirtimi iš pernelyg arti, tikrai buvo skirti vienas kitam.

Fėjos, kurių iš tiesų per daug aplankė merginą ir ne tik apdovanojo ją malonėmis, bet ir skyrė tiek pat išbandymų, tada jai pasiuntė baisiausią Egipto rykštę — Belgijos rykštę.

Praėjo keleri metai. Nepaprasta meilė gyvenant su Matjė Saladenu, kuris tapo profesionaliu dainininku, suteikė Plektrūdai drąsos pradėti dainuoti, pasivadinus *Robert* pseudonimu pagal vieno žodyno pavadinimą, nes tai bylojo apie enciklopedinį jos patirtų kančių kiekį.

Nuolatos nutinka, kad didžiausios nelaimės iš pradžių įgauna draugystės pavidalą: Plektrūda susitiko su Amélie Nothomb ir pasirinko ją kaip draugę ir seserį, kurios jai taip reikėjo.

Plektrūda jai papasakojo savo gyvenimą. Amélie sumišusi klausėsi apie šį Atrido likimą. Ji jos paklausė, ar tiek bandymų žudytis nesukėlė noro žudyti, nes yra toks dėsnis, kad aukos tampa geriausiais budeliais.

— Jūsų tėvą nužudė jūsų motina, kai laukėsi jūsų, būdama aštuntą mėnesį nėščia. Akivaizdu, kad jūs tada nemiegojote, nes žagsėjote. Taigi jūs esat liudytoja!

— Bet aš nieko nemačiau!

— Jūs tikrai kažką jautėte. Jūs esat ypatinga liudytoja: liudytoja *in utero**. Atrodo, kad motinų įsčiose kūdikiai girdi muziką ir supranta, kai jų tėvai mylisi. Jūsų motina ištuštino į jūsų tėvą nukreipto ginklo apkabą, apimta nepaprastos jėgos: jūs turėjote vienaip ar kitaip tai pajusti.

— Ką norite tuo pasakyti?

— Jūs esat tiesiog persisunkusi šiuo nužudymu. Net nekalbėkime apie metaforiškus mėginimus nužudyti, kuriuos patyrėte, ir vėlesnius įsipareigojimus tai padaryti. Kaip galėtumėte netapti žmogžude?

Plektrūda, niekada anksčiau apie tai negalvojusi, nuo to laiko pradėjo galvoti tik apie tai. Ir kadangi yra kažkokia teisingumo forma, ji patenkino savo norą žudyti nužudydama tą, kuri jai tokią mintį įteigė. Ji paėmė šautuvą, su kuriuo nebesiskyrė ir kuris buvo naudingas, kai eidavo kalbėtis su savo prodiuseriais, ir šovė Amélie į smilkinį.

„Štai viskas, ką sugalvojau, kad neleisčiau jai daugiau svaičioti", — paaiškino ji savo vyrui.

Plektrūda ir Matjė, kuriems abiem dažnai buvo tekę plaukti Pragaro upe, pažvelgė į kūną su ašaromis akyse. Tai dar labiau sutvirtino šios labai jaudinančios poros bendrystę.

* Gimdoje *(lot.)*.

Nuo to laiko jų gyvenimas tiesiog žodis į žodį virto Jonesko pjese „Amélie, arba kaip ja atsikratyti". Tai buvo labai trukdantis lavonas.

Nužudymas tuo ir panašus į lytinį aktą, kad dažnai po jo iškyla tas pats klausimas: o ką daryti su kūnu? Po lytinio akto galima tiesiog išeiti. Žmogžudystė neleidžia pasirinkti tokio lengvo kelio. Tad ir dėl šios priežasties ji daug labiau sustiprina žmonių ryšį.

Net ir šią valandą Plektrūda ir Matjė vis dar nėra radę išeities.

Nothomb, Amélie
No-119 Tikrinių vardų žodynas / Amélie Nothomb; iš prancūzų kalbos vertė Irmina Kovalčikienė. — Vilnius: Alma littera, 2004 — 112 p. — (Keista kolekcija)

ISBN 9955-08-568-1

Antroji Amélie Nothomb knyga „Keistos kolekcijos" serijoje. Romano herojė — didžiaakė mergaitė, vardu Plektrūda. Tokį keistą vardą jai davė jaunutė mama, nujausdama nepaprastą dukters likimą. Plektrūdos mamai nužudžius savo vyrą ir pačiai baigus gyvenimą savižudybe, Plektrūda auga savo tetos šeimoje ir svajoja tapti balerina. Pasakojimas, kaip klostosi Plektrūdos balerinos karjera, santykiai su teta, mokytojais, draugais ir meilės romanas, baigiasi epizodu, kuriame netikėtai pasirodo pati knygos autorė Amélie Nothomb.

UDK 840-3

Amélie Nothomb
TIKRINIŲ VARDŲ ŽODYNAS

Romanas

Iš prancūzų kalbos vertė *Irmina Kovalčikienė*
Redaktorė *Diana Bučiūtė*
Korektorė *Ramutė Prapiestienė*
Serijos dailininkas *Gedas Čiuželis*
Maketavo *Ligita Plešanova*

Tiražas 3000 egz.
Išleido leidykla „Alma littera",
A. Juozapavičiaus g. 6/2, 09310 Vilnius
Interneto svetainė: http://www.almalittera.lt
Spausdino AB spaustuvė „Spindulys",
Gedimino g. 10, 44318 Kaunas
Interneto svetainė: http://www.spindulys.lt

Belgų kilmės prancūzų rašytoja Amélie Nothomb gimė 1967 m. Japonijoje, belgų diplomato šeimoje. Tolimieji Rytai, kur ji praleido vaikystę, padarė jai didelę įtaką.

1992 m. išleidusi pirmąją knygą „Žudiko higiena“, kasmet parašo po romaną. Už romaną „Baimė ir drebulys“ 2000 m. ji buvo apdovanota Prancūzų akademijos premija. Jos romanai trumpi, lengvai ir maloniai skaitomi, vyrauja gyvas dialogas ir netrūksta humoro. Intelektualioji Amélie Nothomb stebina savo išradingumu ir drąsa, įdomiai suregztais siužetais, netikėtomis idėjomis.

„Jaunoji romanistė labiau nei kada anksčiau demonstruoja šiek tiek bauginantį liguisto romantizmo pomėgį. Nors jį, reikia pripažinti, tramdo humoras, be to, jam puikiai pasitarnauja gyvas ir griežtas stilius“.

BERNARD LE SAUX, *Madame Figaro*

A.Nothomb romanai išversti į 30 pasaulio kalbų.

Amélie Nothomb

Tikrinių vardų žodynas

ISBN 9955-08-568-

*keista kolekcija*_Amélie Nothomb \ **Tikrinių vardų žodynas**

Prancūzams Amélie Nothomb – lyg geras vynas ar sūris. Kul
figūra, dievinama skaitytojų, ypač jaunimo. Kiekvienas jos roma
labai laukiamas, iškart „degustuojamas", patenka į... perkamia
knygų sąrašą ir tuoj pat verčiamas į kitas kalbas.

Tikrinių vardų žodynas. Bet romanas. Prancūzijoje vienas iš didž
sių enciklopedinių žodynų yra „*Robert* tikrinių vardų žodyn
Bet romane *Robert* – moteriškas vardas, kurį pagrindinė veik
pasirinko slapyvardžiu, nes „jos kančių kiekis yra encikloped
Keistas romanas, lyg paslaptinga dėžutė su dvigubu dugnu, o A
homb su beprotiška ironija apgaudinėja viską žinantį skaityto
Beje, knygos pabaigoje netikėtai pasirodo ir pati autorė Ar
Nothomb.

9 789955 085683